

Handelshøyskolen BI

MAN 50211 Ledelse; makt og mening

Term paper 60% - W

Predefinert informasjon

Startdato:	17-10-2022 09:00 CEST	Termin:	202310
Sluttdato:	22-05-2023 12:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	P		
Flowkode:	202310 10063 IN09 W P		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Navn:

Sissel Sveen, Stine Fet Sollien

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Eva Joly - Den som intet uåger, intet vinner		
Navn på veileder *:	Kristian Alm		
Inneholder besvarelsen konfidensielt materiale?:	Nei	Kan besvarelsen offentliggjøres?:	Ja

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	8
Andre medlemmer i gruppen:	

Avsluttende masteroppgave
ved Handelshøyskolen BI

Eva Joly

«Den som intet våger, intet vinner»

Eksamenskode og navn:

MAN50211 – Ledelse; makt og mening

Utleveringsdato:

17.10.2022

Innleveringsdato:

22.05.2023

Stuedsted:

BI Oslo

Innholdsfortegnelse

INNHALDSFORTEGNELSE	I
SAMMENDRAG.....	III
1 INNLEDNING.....	1
2 PROBLEMSTILLING	2
2.1 HOVEDPROBLEMSTILLING:.....	2
3 BIOGRAFI	3
3.1 BARNDOM OG TIDLIGE ÅR	3
3.2 JURIDISK RÅDGIVER VED ESSONNE PSYKIATRISKE SYKEHUS	4
3.3 STATSADVOKAT ORLÉANS OG EVRY	4
3.6 KONKURSSPESIALIST CIRI	5
3.7 FORHØRSDOMMER ØKOKRIMSEKSJONEN I PARIS.....	5
3.7.1 Korrupsjonsjeger.....	6
3.7.2 Livvakter og trusler	8
4 METODEDEL – HERMENEUTISK TILNÆRMING	9
4.1 NATURVITENSKAPEN VERSUS ÅNDSVITENSKAPEN	9
4.2 POSITIVISMEDEBATTEN.....	10
4.3 HERMENEUTIKK, HVA ER DET?.....	10
4.4 IMPLIKASJONER FOR OPPGAVEN	13
4.4.1 Kilder og kildekritikk.....	13
4.4.2 Forforståelse	14
5. UNDERPROBLEMSTILLING 1: I HVILKEN GRAD HADDE EVA JOLY EN KONGSTANKE I DENNE PERIODEN?	15
5.1 TEORETISK RAMMEVERK.....	15
5.1.1 Kongstanke	15
5.2 KRITIKK AV TEORI.....	17
5.3 DRØFTING	17
5.4 DELKONKLUSJON – UNDERPROBLEMSTILLING 1.....	19
6 UNDERPROBLEMSTILLING 2: I HVILKEN GRAD GAV DYDENE KLOKSKAP, MOT OG RETTFERDIGHET GJENNOMSLAGSKRAFT I KAMPEN MOT KORRUPSJON?	20
6.1 TEORETISK RAMMEVERK.....	20
6.1.1 Aristoteles – dyder.....	20
6.1.2 Klokskap.....	21
6.1.3 Mot	22

6.1.4 Rettferdighet	22
6.2 KRITIKK AV TEORI.....	23
6.3 DRØFTING	23
6.3.1 Klokskap	23
6.3.2 Mot	26
6.3.3 Rettferdighet	27
6.4 DEL KONKLUSJON – UNDERPROBLEMSTILLING 2	29
6.4.1 Delkonklusjon klokskap	29
6.4.2 Delkonklusjon mot	29
6.4.3 Delkonklusjon rettferdighet	29
7 UNDERPROBLEMSTILLING 3: I HVILKEN GRAD VAR EVA JOLY EN MACHIAVELLISK TAKTIKER I ROLLEN SOM FORHØRSDOMMER?	30
7.1 TEORETISK RAMMEVERK.....	30
7.1.1 <i>Virtu, occasione og Fortuna</i>	31
7.1.2 <i>Løven og reven</i>	32
7.2 KRITIKK TEORI	32
7.3 DRØFTING	33
7.4 DELKONKLUSJON – UNDERPROBLEMSTILLING 3	36
8. AVSLUTTENDE DRØFTING - HVA KAN FORKLARE EVA JOLY SIN GJENNOMSLAGSKRAFT I KAMPEN MOT KORRUPSJON, SOM FORHØRSDOMMER VED ØKOKRIMSEKSJONEN I PARIS?	37
REFERANSER	42

Sammendrag

Eva Joly sitt virke som forhørsdommer i Paris var starten på banebrytende arbeid i kampen mot økonomisk kriminalitet. Hun er internasjonalt kjent for sin kamp og fikk tidlig tilnavnet *korruptsjonsjegeren*. Hennes største sak mot oljeselskapet Elf-Aquitane førte til at over 30 politikere og toppledere i næringslivet ble dømt for korrupsjon. Det at en dame fra lille Norge var ledende i kampen mot korrupsjon og fikk satt søkelyset på økonomisk kriminalitet internasjonalt, fasinerte oss. Dette trigget vår nysgjerrighet og er bakgrunnen for vår hovedproblemstilling:

Hva kan forklare Eva Joly sin gjennomslagskraft i kampen mot korrupsjon, som forhørsdommer ved økokrimseksjonen i Paris?

For å kunne besvare hovedproblemstilling har vi delt den inn i tre underproblemstillinger:

U1: I hvilken grad hadde Eva Joly en Kongstanke i denne perioden?

U2: I hvilken grad gav dydene klokskap, mot og rettferdighet gjennomslagskraft i kampen mot korrupsjon?

U3: I hvilken grad var Eva Joly en machiavellisk taktiker i rollen som forhørsdommer?

I denne oppgaven har vi valgt hennes egne bøker som hovedkilder, der hun beskriver sitt arbeid i det franske rettsvesenet. Vi får også et innblikk i hvordan hun har bidratt til å sette søkelys på økonomisk kriminalitet.

Vi har valgt å nytte oss av hermeneutisk tilnærming på spørsmålene som vi stiller og ønsker å finne svar på.

Gjennom vår analyse har vi funnet at Eva Joly er sterkt drevet av dyden rettferdighet. Dette virker inn på hennes Kongstanke som vi mener gir henne den drivkraften hun trenger for å oppnå suksess som korrupsjonsjeger. Vi ser også at hennes gjennomslagskraft kan forklares ved at dyden mot heller til overmot.

1 Innledning

«Når kollegaene mine råder meg til å være forsiktig, svarer jeg: den som intet våger intet vinner. Instinkt driver meg til å handle (...) Det finnes ingen grunn til at jeg skal stanse etterforskningen min, tvert imot: Hindringer ville nesten forsterke besluttsomheten min» (Joly, 2003, s. 34).

Internasjonalt anses korrupsjon som en av de viktigste årsakene til fattigdom. Gjennom globalisering og et stadig økende aktivitetsnivå i den internasjonale økonomien, har korrupsjon blitt en reell problemstilling både for forretningsfolk og politikere. Statlig styring fungerer dårlig hvis ansatte og folkevalgte bruker sin stilling til å sikre fordeler for seg selv og sine, fremfor å gjøre en innsats til det beste for landet. Selv om reglene er forskjellige i offentlig og privat sektor, kan du havne i ulovlige og etisk vanskelige situasjoner også i det private næringslivet.

Damen som ble kåret til «Årets europeer» i 2002 av det amerikanske magasinet «Readers Digest», for sin energiske kamp mot korrupsjon, er født norsk. Gro Eva Farseth fra Grünerløkka, eller Eva Joly som hun kaller seg nå, jobbet som forhørsdommer i økokrimseksjonen i Paris.

Napoleon kalte en forhørsdommer for «den mest betydningsfulle mann» i Frankrike. Franske forhørsdommere har ansvaret for å forberede saker for domstolene. De har en aktiv rolle i etterforskningen, med utbredt makt. Som forhørsdommer i Paris på 90-tallet, hadde Eva Joly en rolle som gjorde det mulig for henne å fungere som korrupsjonsjeger. Hun hadde kontor i flotte lokaler sentralt i Paris, men utenfor dørene stod to livvakter som vitnet om hvor farlig jobben hennes var.

Eva Jolys virke som forhørsdommer i Paris representerer et spennende kapittel i Frankrikes nyere historie. Hun ledet undersøkelsene som førte til fengslingen av finansmannen Bernard Tapie, som var byutviklingsminister under president Francois Mitterrand samt eier av den populære fotballklubben Olympique Marseilles. Hun har bidratt til å få dømt tidligere utenriksminister Roland Dumas. Hun bidro også i etterforskningen som eskalerte og førte til den store finansskandalen som rammet det statseide oljeselskapet Elf, under Mitterrands sosialistiske regime. Saken hadde internasjonale forgreninger og førte

til mistanker mot den tyske forbundskansler Helmut Kohl og hans valgkampfinansiering med «svarte penger» via det statseide selskapet Elf.

Vi kjenner til Eva Jolys suksess, men vi kjenner også til hennes kamp. Hun sier selv at hun er for norsk for Frankrike og for fransk for Norge. Hun var på et tidspunkt Frankrikes mest fryktede korrupsjonsjeger, som innebar at hun fikk mange fiender. Hennes drøm om en rettferdig verden ble møtt med begeistring hos mange, og massiv mostand og trusler fra de som hater henne. Hun fremstår allikevel som en person som står stødig, selv når det stormer både på jobb og i privatlivet. Dette trigger vår nysgjerrighet og vi ønsker å forstå mer av hvem hun er og hva som gir henne krefter til kampen mot korrupsjon.

2 Problemstilling

Vi ønsker å undersøke hva det er som får Eva Joly til å påta seg rollen som korrupsjonsjeger i Frankrike, og hvilke egenskaper som påvirker henne i hennes kamp mot korrupsjon. Vi forsøker å trekke noen konklusjoner i forhold til hva det er som skaper hennes gjennomslagskraft. For å besvare dette har vi følgende hovedproblemstilling:

2.1 Hovedproblemstilling:

Hva kan forklare Eva Joly sin gjennomslagskraft i kampen mot korrupsjon, som forhørsdommer ved økokrimseksjonen i Paris?

For å kunne besvare hovedproblemstilling har vi delt den inn i tre underproblemstillinger:

U1: I hvilken grad hadde Eva Joly en kongstanke i denne perioden?

U2: I hvilken grad gav dydene klokskap, mot og rettferdighet gjennomslagskraft i kampen mot korrupsjon?

U3: I hvilken grad var Eva Joly en machiavellisk taktiker i rollen som forhørsdommer?

3 Biografi

3.1 Barndom og tidlige år

Eva ble født på Grünerløkka i Oslo 5. desember i 1943, hun ble døpt Gro Eva Farseth. Her vokste Eva opp som den eldste av tre søstre i Markveien 1, ved en bakke som var fin å ake i om vinteren (Joly, 2007). Eva hadde det hun beskriver som en trygg og god barndom, med en oppfinnsom far som var skredder og sydde egne klær til Eva og søstrene. Hennes mormor Rønnaug var en sterk personlighet som hadde egen frisørsalong, hun lærte Eva om kvinnestolthet, mot og styrke (Joly, 2007). Foreldrene til Eva hadde det som vi i dag vil tenke på som en streng og nøktern oppdragelse der en god utdanning ble sett på som avgjørende. I 1962 går Eva ut av Foss Gymnas, og fortsetter deretter på sekretærlinjen ved Oslo Handelsgymnas i 1963 (Joly, 2001). Med et års utdanning fikk hun jobb som sekretær med et lønnsnivå tilsvarende sin far, og var på vei over i en annen verden (Joly, 2001). Hun hadde allerede bestemt seg for å reise til Frankrike for å realisere drømmen om å lære seg fransk, og sparte alt hun kunne avse til dette.

Eva reiste i 1964 til Frankrike og fikk jobb som au pair i familien Joly. Her traff hun også sin mann Pascal Joly for første gang, som var sønnen i familien. De ble kjærester etter kort tid. De første par årene i Frankrike jobbet Eva som au pair samtidig som hun studerte fransk mellomfag (Joly 2001). I 1967 gifter Eva og Pascal seg i Asker kirke, tross Joly familiens mostand til forholdet. Da hun senere bestemte seg for å studere jus ved Université Panthéon-Assass på kveldstid, fortsatte hun i full jobb som sekretær i plateselskapet Barclay ved siden av studiene. Dette finansierte studiene til både Eva og hennes mann Pascal, som heller ikke fikk økonomisk støtte hjemmefra. Midt under studiene fikk de sitt første barn (1970), Caroline, og det ble krevende for Eva å skulle håndtere jobb, studier og mammarollen uten ekstra hjelp. Til tross for at det var anstrengende ser hun tilbake på denne perioden som en fin tid (Joly, 2001). I 1973 da Pascal etter studiene fikk jobb som lege i Bouray utenfor Paris, ble de enige om at ingen skulle ha noe å utsette på noen av dem i forhold til deres lovlighet. Eva ville ha alle muligheter åpne for å kunne velge utsatte stillinger senere og derfor var det viktig at de begge fulgte samfunnets lover og regler (Joly, 2001).

3.2 Juridisk rådgiver ved Essonne psykiatriske sykehus

Eva fikk jobb i en nyopprettet stilling som jurist ved Essonne psykiatriske sykehus i 1974. Hun hadde for første gang en jobb hvor hun kunne bruke utdannelsen sin, men hadde ikke erfaring med å praktisere jus og var livredd for å gjøre feil. Hun brukte nettverket sitt for å rådføre seg, men opplevde oppgavene som uoverkommelige til tider og jobbet hardt for å kompensere for manglende erfaring. På den annen side hadde hun for første gang en sjef som både var positiv og støttet henne (Joly, 2001).

3.3 Statsadvokat Orléans og Evry

Etter å ha fått en sønn i 1975 studerte Eva statsvitenskap og skrev en oppgave om norske mindretallsregjeringer (Joly, 2001). Hun valgte deretter i 1980 å søke seg til dommeryrket sammen med 1100 andre kandidater, som konkurrerte om 100 stillinger. Som nr. 30 av 100 som bestod, valgte hun en stilling som statsadvokat i Orléans. Hun følte det som en seier, at hun som innvandrerske hadde klart dette. Alt i den nye jobben var ukjent og nytt, så hun valgte å spørre de som henvendte seg til henne om deres forslag til hvordan de syntes hun burde håndtere de ulike situasjonene. Da hadde hun et synspunkt å vurdere ut ifra, og hun kunne selv velge om hun ville følge rådene hun fikk. Det var problematisk for Eva å ta ordet offentlig i begynnelsen, da hun hadde sterkt aksent og var redd for å si noe feil. Det kunne også være en fordel da dette førte til at hun tiltrakk seg oppmerksomhet. Hun forsøkte å fokusere på at dersom det hun gjør kjennes riktig, så er det bra (Joly, 2001).

Etter flere år med lang reisevei hver dag som førte til dårlig livskvalitet, valgte Eva å begynne som statsadvokat i Evry som lå kun 20 km fra Bouray. Eva ble aktor i lagmannsretten hvor alle saker føres muntlig for en jury, noe hun så på som en stor utfordring. Hun hadde nå erfaring fra tidligere jobber, mer selvtillit og vissheten om at hun hadde en viktig jobb å gjøre. Det var en slitsom jobb med høyt arbeidspress og det innebar også en risiko for å gjøre store feil. Gjennom to stressende år i denne rollen, jobbet hun tett med politiet og ble godt kjent med deres arbeidsmetoder (Joly, 2001). Etter dette fikk hun i 1987 ansvaret som statsadvokat for økokrim, men hun følte seg svært lite skikket til sin nye jobb. Gjennom denne jobben fikk hun lære seg konkursrett og ble kjent med en helt annen form for kriminalitet. I 1988 da Mitterand ble gjenvalgt, innførte de en ny

lov om amnesti. I Evry lå de to år på etterskudd med fullbyrdelse av dommer, for eksempel i form av soning. Førstestatsadvokaten bestemte da at alle dommer som ikke hadde trett i kraft innen oktober 1988, skulle henlegges. Eva tenkte på alt arbeidet med disse sakene som hadde vært forgjeves og kjempet imot, men førstestatsadvokaten ville ikke gjøre om på dette. Dette mente Eva var urettferdig og ikke slik det burde fungere. Hun ønsket ikke lenger å representere denne institusjonen der systemet var en hindring (Joly, 2001).

3.6 Konkurransespesialist CIRI

Eva startet i 1989 i CIRI (Comité interministérielle de restructuration industrielle), underlagt det franske finansdepartementet. Her kunne hun bruke sin kompetanse om konkursloven. Evas jobb i CIRI var å finne ut om det var noen hensikt i å redde firmaer fra å gå konkurs, eller om de ikke hadde livets rett. Hun beskriver dette som en fantastisk jobb og ble etter kun et par måneder nestleder, som første kvinne, første dommer og den første uten eliteutdannelse. Lederen sa det var fordi hun var flinkest, noe som var stimulerende å høre, men hun tvilte på at han hadde rett. Hun trodde helt til nå at alle visste bedre enn henne, men i denne jobben lærte hun å stole mer på seg selv. Hun ble innkalt til finansministeren som takket henne for jobben med restrukturering av et stort verft i Marseilles. Om denne jobben sier hun at hun fikk erfaringer og kunnskap tilsvarende en handelshøyskole, men ingen diplom (Joly, 2001).

3.7 Forhørsdommer økokrimseksjonen i Paris

I en alder av 50 år tok Eva kontakt med høyesterettsjustitiarius i Paris som deretter opprettet en ny stilling som forhørsdommer ved økokrimseksjonen i Paris. Justisdepartementet hadde godkjent stillingen og hun ble engasjert 1. januar 1993.

En fransk forhørsdommer har mye makt i egenskap av rollen med mulighet for å bruke maktmidler som husransaker, myndighet til å beordre avlytting av mistenkte, samt å skrive ut arrestordre (Joly, 2001). Eva beskriver selv forhørsdommeren som lovens uavhengige vokter, og forklarer dette med at en dommer ikke kan handle alene. De trenger bistand både fra politiet for å etterforske og fra påtalemyndigheten for å få nye avhør (Levinsen, 2013). Ifølge Eva Joly så bidrar dommere, statsadvokater og politi til å gi undersøkelsene den dynamikk som trengs for å slutføre dem.

Ingenting var på plass da hun begynte, men hun fikk til slutt et lite kontor. Eva sørget for å få det nye kontoret innredet på en mer effektiv måte, og hun skaffet seg moderne utstyr som bærbar PC, mobiltelefon og faks privat for å kunne være mer effektiv og gjøre en god jobb. Hun fikk også en tidligere kollega fra CIRI til å lage et eget dataprogram for henne for å bli varslet om viktige datoer. Hun beskriver disse tiltakene som noe av det smarteste hun har gjort, for at hun skulle ha like gode arbeidsforhold som advokatene. Da Økokrim senere flyttet til Le Mondes nyoppussede lokaler i rue des Italiens, fikk de derimot ikke lov å ha med seg eget utstyr, og hver dag ble en kamp. Det var en stor overgang fra CIRI med mye byråkrati og kostnadsfokus i arbeidshverdagen. Men, det var et veldrevet kontor uten forsinkelser i de sakene Eva fikk tildelt. Hun jobbet godt sammen med politietterforskerne og nestelederen, som tidligere var kriminaletterforsker, og de benyttet de samme metodene som hun også var vant med fra før. Disse metodene var uvanlig blant økokrimdommerne, og de skapte bevissthet om at økonomiske forbrytelser også var alvorlige, noe som inspirerte politiet. Hun etablerte også et samarbeid med ekspertene i CIRI som var vant til å handle raskt og som hadde verdifull praktisk erfaring (Joly, 2001).

3.7.1 Korrupsjonsjeger

Den først store saken hun fikk var mot en tidligere statsråd som nå var medlem i Nasjonalforsamlingen, Bernard Tapie. Saken handlet om misbruk av selskapets midler til private formål. Han hadde immunitet som medlem av Nasjonalforsamlingen, men dette ble opphevet etter at Eva la saken fram for en parlamentskomite, noe som ikke hadde skjedd tidligere. For å hindre at han flyktet ut av landet beordret hun telefonavlytting, noe som avslørte fluktplanene og hun skrev da ut en arrestordre til kl. 06:00 neste morgen. Et parlamentsmedlem i Frankrike var aldri tidligere blitt innbrakt av politiet med håndjern på. Det ble store medieoppslag av arrestasjonen, og det var også mye søkelys på Eva Joly (Joly, 2001). Denne saken var viktig for hennes troverdighet, Bernard Tapie ble dømt, og arrestasjonen ble ikke underkjent. Dette var også en viktig sak for politiet som etter trusler fra Tapie, gikk til sak mot ham og vant. Hun opplevde nå at politiet stolte på henne, og hun ble med dem både på arrestasjoner og ransaker. Hun tok også initiativ til et møte med politidirektøren for at han skulle forfremme to av politietterforskerne som jobbet for henne, og at man samtidig skulle følge opp dem som man mistenkte for korrupsjon. Hun mente det

var et viktig signal om en ny tid. Han gjennomførte dette, mens hennes franske venner sa etterpå at dette var en uhørt og ufransk måte å gjøre det på. Eva henviser til sin egen bakgrunn og enklere sosiale omgangsformer fra Norge (Joly, 2001).

Eva forteller i boken *Korrupsjonsjeger* (2001), at hun fikk sine to viktigste saker året etter, i 1994. Dette var saken med storbanken Crédit Lyonnais og saken med oljeselskapet Elf Aquitaine. Underveis i slike store saker vil det gjennom avhør kunne dukke opp nye forhold som for eksempel korrupsjon eller underslag. En forhørsdommer kan ikke selv bestemme omfanget av etterforskningen og må be statsadvokaten om å få utvidet etterforskningsområdet. I arbeidet med disse sakene ble det raskt klart at omfanget av økokriminalitet i Europa var stort, det finnes et hemmelig økonomisk system, hvor man utnytter skatteparadiser som for eksempel Monaco, England eller Luxembourg m. fl. (Joly, 2001).

Elf-saken begynte med et tekstilfirma i Bidermann gruppen, som hadde økonomiske problemer og som fikk økonomisk støtte fra Frankrikes største konsern. De fikk mistanke om at det foregikk noe mer enn ren forretningsmessig støtte og samlet mange indisier som tydet på at det var begått lovbrudd. Det gikk ikke lang tid før de ble oppmerksomme på at omfanget av denne saken var enormt, og at den berørte et system som var støttet på høyeste nivå i statsledelsen. Det begynte med en liten gul saksmappe, som syv år senere hadde vokst til 850 mapper med rettens stempel og mer enn 100 000 juridiske katalognumre (Joly, 2003).

I januar 1997 fikk de mistanke til tidligere utenriksminister Roland Dumas, gjennom dokumentasjon av et stort antall kontantinnskudd til hans bankkonti. De bestemte seg for å ransake hans hjem og kontor, for å finne opprinnelsen til disse transaksjonene. Roland Dumas var på dette tidspunktet president i Grunnlovsrådet i Frankrike, en meget prestisjefylt organisasjon. Ved daggry tropper de opp i hans hjem, hvor Dumas fortalte dem at han kvelden i forveien hadde fått informasjon fra en journalist om hva som var i ferd med å skje. Husransakelsen skapte en mediestorm med store overskrifter og bilder på førstesiden av en «showpreget rettshåndhevelse» (Joly, 2003). Samme kveld beklaget daværende justisminister på TV at retten til uskyld inntil det motsatte er bevist, var krenket. Dumas ble

dømt i saken og aldri tidligere hadde så mange fra den franske elite måttet stå til rette (Joly, 2003).

I alt 37 personer ble tiltalt i Frankrikes største korrupsjonssak:

«Den hovedtiltalte, Lök LeFloch-Prigent, fikk fem år. Det samme fikk hans nestkommanderende, Alfred Sirven, mens selskapets såkalte "Mr. Africa", Andre Tarallo, fikk fire år. Dommen over LeFloch-Prigent, som var styreformann fra 1989 til 1993, er ett år strengere enn påstanden fra aktor. I tillegg ble de dømte ilagt store bøter»

(Bakken, 2003).

3.7.2 Livvakter og trusler

Det var sterke krefter i sving for å undergrave de store sakene som ble etterforsket av Eva og de andre i økokrimseksjonen. Det var forsøk på å bevise feil i fremgangsmåten og det ble også brukt beskrivelser om hennes motiver, som for eksempel at hun var hevnjerrig. Hun beskriver det selv som at hennes ære ble krenket offentlig og at det ble reist tvil om hennes yrkesmessige integritet (Joly, 2003). Eva forteller at hun ble skjelt ut i media, hun ble overvåket og hun mottok trusler om at hun ville bli likvidert. I 1996 ba visestatsadvokaten henne om å søke politibeskyttelse, fordi hun var i fare. Hun søkte og fikk beskyttelse av livvakter. Dette varte i seks år, noe som påvirket arbeidsforholdene hennes i stor grad, men også privatlivet og familien ble berørt av dette. Hun beskriver situasjonen som å leve i to ulike univers, som profesjonell etterforsker i et univers med stor turbulens, og som privatperson i et univers som likner det vanlige livet som franske familier lever (Joly, 2003).

I *En liten bok om livsmot* (2007) skriver Eva i innledningen:

«Jeg forlot Frankrike for fem år siden. Jeg ville ikke la noen få tid og mulighet til å hevne seg. Jeg var bare til bry. Ingen satte lenger pris på innsatsen min; etter alle mine år som forhørsdommer merket jeg at fiendtligheten snek seg inn i medieomtaler, i finansmiljøer og til og med i korridorene på mitt eget arbeidssted. Jeg hadde gått for langt, ble det sagt. Slike som meg burde bare sitte pent på et kontor og samle støv. I februar 2002 hadde jeg gjort ferdig etterforskningen av Elf-saken. Den mannen som var grunnen til at jeg bosatte meg i Frankrike, hvis navn jeg

bærer, var død noen måneder tidligere. Jeg var fri, jeg kunne reise» (Joly, 2007, s. 15-16).

Eva Joly er i dag 79 år gammel og jobber fremdeles med korrupsjon og granskning. Hun ble ansatt som forsker ved Universitetet i Stavanger i 2022 og var med på å dokumentere Alexander Kielland ulykken. I tillegg tok hun på seg oppgaven som advokat for Kiellandnettverket der de gikk til sak mot staten for å oppnå rettferdig kompensasjonsordning (Sandve et al., 2022).

4 Metodedel – Hermeneutisk tilnærming

For å kunne besvare de spørsmålene som stilles i oppgaven og å analysere lederskikkelsen benyttes det en hermeneutisk tilnærming. Vi vil i dette kapittelet redegjøre for humanvitenskapens historiske fremvekst. Humanvitenskapen utspringer fra naturvitenskapen, den vokser frem som en spenning mellom det å være i opposisjon til og å være inspirert av naturvitenskapen. Egenarten av humaniteten vokser seg frem i dette spenningsrommet. Vi ser på debatten mellom naturvitenskap og åndsvitenskap, begrepet hermeneutikk som metode, implikasjoner for oppgaven, samt kildekritikk.

4.1 Naturvitenskapen versus åndsvitenskapen

Historisk har spørsmålet om det finnes bare en form for vitenskap eller om det finnes flere ulike former skapt debatt og blitt diskutert (Krogh et al., 2011). Spørsmålet om det kun er en riktig metode og fremgangsmåte, uavhengig av emnet, har stått sentralt i debatten og utviklingen av åndsvitenskapen (Krogh et al., 2011). Er det slik at kunnskap og innsikt som baserer seg på historie, samfunn og filosofi kan sies å skille seg grunnleggende fra naturvitenskap? Kan metodene som benyttes i historisk-filosofiske fag skille seg fra de naturvitenskaplige metoder? Eller finnes det to eller flere vitenskaper der enten metodene eller objektene er forskjellige? Italieneren Giambattista Vico (1668-1744) hevdet at skillet først og fremst er bestemt ut ifra objektene, og at man måtte benytte andre metoder når man studerte virkeligheten som er skapt av mennesket. Han fremholdt i sitt hovedverk *Scienza Nuova (Den nye vitenskap)* at i historievitenskapen måtte forskeren benytte seg av sin menneskelige innsikt som tanker og følelser, og at det ikke var mulig å få sikker viten alene fra naturvitenskapen (Krogh et al., 2011).

Den tyske historikeren Johann Gustav Droysen (1808-89) forsøker å trekke opp et klart skille mellom naturvitenskapen og humaniora (åndsvitenskapen) ved å skille mellom å *forklare* og å *forstå* (Krogh et al., 2011). Å forklare er noe annet enn å forstå, og dermed skiller han mellom objektene som en naturforsker og historiker står ovenfor (Krogh et al., 2011). I naturvitenskapen betrakter man objekter i rom, i motsetning til når vi forsker historisk og betrakter objektene ut ifra resultater av menneskelig virksomhet på alle plan, objektet er noe som oppstår, utvikler seg og forgår (Krogh et al., 2011).

4.2 Positivismedebatten

På 1960-tallet oppsto den såkalte positivismestriden der forholdet mellom samfunnsvitenskapen og naturvitenskapen var hovedstriden (Krogh et al., 2011). I Norge fikk debatten stor betydning, der filosofene Arne Ness (1912 – 2009) og Hans Skjervheim (1923 – 1999) stod mot hverandre. Arne Næss stod på den ene siden for et positivistisk og scientistisk syn mens Skjervheim holdt seg til Vico og Droysen og skillete mellom *deltakar* og *tilskodar*. En tilskuer står utenfor og betrakter et faktum: det Skjervheim kaller å objektivere. Han mente at å objektivere seg selv fullt ut var helt umulig da mennesket (forskeren) vil gå glipp av *forståelsen* av at mennesker er tenkende, handlende og følende vesener (Krogh et al., 2011). Dermed må forskeren tilnærme seg enten som tilskuer eller som deltaker. Videre mente han at forståelsen ikke kunne være objektiv, og at selvrefleksjon står sentralt for en forsker da han selv er et menneske som kan påvirke forskningsobjektet og resultatet av forskingen (Krogh et al., 2011). Kravet om selvrefleksjon ble et hovedpoeng i kritikken mot positivismen.

Samfunnsvitenskapen og humaniora, som selv var en del av samfunnet og virkeligheten de forsket på, måtte reflektere over sin egen plass i samfunnet i forhold til sine funn og konklusjoner (Krogh et al., 2011).

4.3 Hermeneutikk, hva er det?

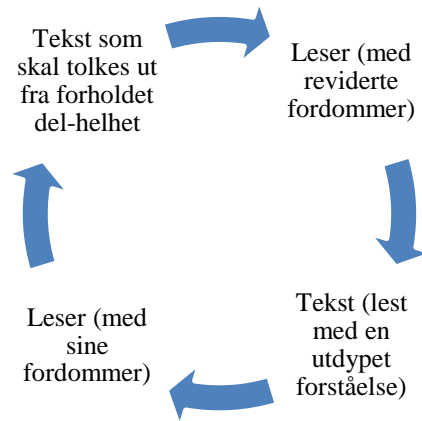
Historisk har hermeneutikk gått gjennom flere utviklingstrinn helt fra antikkens retoriske tradisjon, gjennom renessansen og bibelanalysen, og helt fram til reformasjonen og 1800-tallet (Krogh et al., 2011). Ordet hermeneutikk kommer opprinnelig fra det greske verbet *hermeneuein* og har tre hoved betydninger: å *uttrykke*, å *utlegge* og å *oversette* (Krogh et al., 2011). Hermeneutikk er et sett med teorier om fortolkning og forståelse, ved prosessen å fortolke en tekst og skape mening av denne, samt selve handlingen som blir gjennomført når man gjør

dette (Krogh et al., 2011). Hermeneutikk blir også kalt fortolkningskunst og forståelselære.

I 1960 ga den tyske filosofen Hans-Georg Gadamer (1900-2002) ut boken *Wahrheit und Methode* (Sannhet og metode), denne boken og Gadamers verker ble helt **sentrale** i all debatt om hermeneutikk i det 20. århundret (Krogh et al., 2011). Gadamer var sterkt påvirket av sin lærer Martin Heidegger (1889-1976), en tysk filosof, og noen vil hevde at Gadamer førte videre Heideggers filosofi om forståelsen og de nye teoriene av hva hermeneutikk var (Krogh et al., 2011). I verket sitt gir Gadamer flere eksempler på hvordan menneskelig forståelse oppstår og utvikler seg, og hvordan forståelse er mulig (Krogh et al., 2011). Gadamer skiller mellom hermeneutikk og metode, da mennesket har forståelse som et grunntrekk, som er en forutsetning og betingelse for å kunne lære seg en metode. Hermeneutikk og forståelse ligger dypere i mennesket enn metoden (Krogh et al., 2011).

For å følge tankegangen til Gadamer videre er det derfor viktig å påpeke at det finnes ingen sikker begynnelse, ikke noe trygt grunnlag, som er der før vi begynner med å forstå. Ingen forståelse kan starte på startstreken, og en slik forutgående forståelse kaller Gadamer *fordom*, som er et positivt begrep. Forståelsen av tidligere kulturer (som Antikken) blir umulig uten å ta utgangspunkt i den forståelsen vår egen tid gir (Krogh et al., 2011). Våre fordommer gir innsikt, men de kan også hindre oss i å forstå. Fordommene våre kan bli korrigert i møte med teksten, og vi kan skille mellom de fordommer som åpner for og de som forstyrrer for forståelsen vår (Krogh et al., 2011). Historisk forståelse forutsetter også en forbindelse mellom to perioder, der kritikk og korrigering av egne fordommer muliggjør forbindelsen. I den hermeneutiske sirkel, der forståelsen er et historisk forhold mellom to: *leser* og *tekst*, som begge er preget av de historiske forholdene de lever eller levde under (Krogh et al., 2011). Leseren er en del av sirkelen der forståelsen av teksten er preget av leserens fordommer og førforståelse. Denne forståelsen av teksten vil igjen påvirke leserens selvforståelse altså leserens historiske situasjon. Den hermeneutiske sirkel illustrerer betydningen av fordommer og førforståelse (Krogh et al., 2011).

(Krogh et al., s. 246, 2011)

Gjennom prosessen som sirkelbevegelsen gir kan vi bedømme våre egne fordommer og ta bort de som hindrer forståelsen. Gadamer mente at vi ikke kan ha en fullstendig oversikt og være helt bevisst over alle våre fordommer og vår førforståelse, vi kan selvsagt ta opp enkelte elementer til kritisk prøving, men ikke helheten. Dette kaller Gadamer *horisont*. Og poenget er at vi ikke har fullstendig oversikt over helheten og at vår forståelseshorisont kan endre seg ved påvirkning (Krogh et al., 2011). En horisont er rundt oss til enhver tid, den er ikke stasjonær, så når Gadamer bruker begrepet horisont på hva forståelse er, er det to områder han tenker på:

1. Vi er innenfor en horisont og vår forståelse er aldri uten forutsetning
2. Vi er ikke fanget av en horisont, forståelsen vår er alltid under utvikling

(Krogh et al., 2011, s. 248).

På samme måte som det er et historisk forhold å ta hensyn til mellom *tekst* og *leser* så er det også et forhold mellom to horisonter. Det ene er leserens horisont, den andre er horisonten som er representert av verket. Det blir da to horisonter bestemt av hver sin periode som nærmer seg hverandre gjennom at leseren justerer sin horisont, dette kaller Gadamer horisontsammensmelting, og dette er det endelige resultat av den hermeneutiske sirkel (Krogh et al., 2011). For å kunne forstå en annen horisont må vi tenke oss at det er en forbindelse mellom horisontene som preger verket, og vår egen, det er en tilknytning mellom dem allerede i utgangpunktet. Dette er verkets *virkningshistorie*, og tidligere tiders førforståelse virker inn på oss. Det finnes en forskjell mellom oss og fortiden, og det er viktig at vi holder en viss distanse til det når vi forsøker å forstå et verk, da vår forståelse forutsetter både *forbindelse* og *avstand* (Krogh et al., 2011). Vår

forståelse av tekster er et forhold mellom spørsmål og svar, der tekstens horisont er et forsøk på å svare på spørsmål. En tekst kan dermed bare forstås ved å få tak på disse spørsmålene som er i teksten, vi kan ikke forstå et svar dersom vi ikke kjenner de spørsmål de er ment å besvare (Krogh et al., 2011).

4.4 Implikasjoner for oppgaven

4.4.1 Kilder og kildekritikk

Vi valgte først å lese boken *Korrupsjonsjeger* (2001), da vi trodde at denne ville gi oss hennes historie og den informasjonen som vi var ute etter. Men i begynnelsen av boken forklarer hun at hun ikke kunne drøfte de sakene hun arbeidet med da, på grunn av sin taushetsplikt (Joly, 2001). Hun er også lite utleverende om sine egne opplevelser, så vi bestemte oss for å lese en bok til. I boken *Er det en slik verden vi vil ha?* (2003), som omhandler den store Elf saken, beskriver hun hvilke krefter som påvirket dette arbeidet og de som jobbet med denne saken sammen med henne. I denne boken velger hun å ikke navngi sine kolleger, med henvisning til taushetsplikten og for å ikke eksponere dem (Joly, 2003). Den siste boken *Jakten fortsetter* (2007) valgte vi å studere da det er en mer personlig bok, der Eva går dypere og reflekterer over det livet hun har levd. Denne boken er utgitt noen år etter at hun var ferdig som forhørsdommer i Paris og beskriver hvordan hun ser tilbake og tenker over denne perioden, etter å ha fått korrupsjons-jakten litt på avstand.

Vi har også valgt å lese to biografier for å bli kjent med de samme historiene fortalt av noen andre enn henne selv. Vi har derfor valgt å lese boken til Vibeke Knoop Rachline: *Evas valg* (2012) samt boken til Erik Aasheim: *Rød klut, grønne drømmer* (2012). Dette gjorde vi fordi vi ønsker å bli bedre kjent med henne. De sistnevnte bøkene vi tok med for å kunne se Eva Joly fra flere sider, og for å kunne få et bredere perspektiv på henne. Aasheim har jobbet som journalist i over 25 år og har bodd i Paris siden 2004. Han har siden da fulgt Eva Joly tett og skriver i denne boken om hennes liv basert på samtaler med både henne selv og hennes fiender. Boken til Rachline tar for seg Eva Joly som politiker og representant for De grønne, og hennes kamp for å bli president i Frankrike. Begge disse biografiene gir oss fortellinger om hennes liv, på en litt annen måte enn hun selv gjør i sine bøker. I tillegg til dette har vi benyttet oss av et intervju i Advokatbladet (2013), og andre kilder på internett. En implikasjon for denne

oppgaven kan være at det ikke finnes så mye skriftlig materiale om Eva Joly som korrupsjonsjeger, som er skrevet på norsk av andre enn henne selv. Vi ønsker å være bevisst dette under analysen.

4.4.2 Forforståelse

Vi har ulikt utgangspunkt og forforståelse til Eva Joly, da det er ca. 20 års aldersforskjell mellom oss. Videre er vi også ulike i form av arbeidserfaring og karriere, samt utdanning. For den eldste av oss så var forforståelsen at Eva Joly var et forbilde og en tøff dame som hadde stor suksess i arbeidet mot korrupsjon. Den eldste har også hørt henne tale i Paris på en konferanse for finansbransjen. Etter at korrupsjons-jakten som forhørsdommer i Paris tok slutt, avtok også interessen for Eva Joly. Den yngste av oss har mindre kjennskap til Eva Joly før vi startet med denne oppgaven. Forforståelsen til den yngste ligger i at hun kan huske henne fra ungdomstiden sin, da Eva Joly var mye omtalt i media under valget for å bli president i Frankrike.

Vår forståelse av Eva Joly har endret seg underveis i oppgaven. Vi visste at hun var opptatt av rettferdighet, men at det har påvirket livet hennes i så stor grad er nytt for oss. Det som har imponert oss mest er at hun har klart å stå i en umenneskelig kamp med enormt press fra media, motstandere og sine egne. Vi ser at hennes kamp for rettferdighet betyr så mye for henne at hun er villig til å ofre sin egen trygghet.

Vi har tatt utgangspunkt i en tidsbegrenset periode og har valgt noen sitater og situasjoner for å kunne analysere i hvilken grad Eva Joly hadde gjennomslagskraft som forhørsdommer i kampen mot korrupsjon. Gjennom arbeidet med oppgaven så satte vi opp en tidslinje med utvalgte hendelser som vi tenkte var avgjørende. Dette kunne vært interessant og gått dypere inn i, da vi mener å se at noen av disse kan knyttes til *defining moments* (definerende øyeblikk) i hennes liv.

5. Underproblemstilling 1: I hvilken grad hadde Eva Joly en kongstanke i denne perioden?

5. 1 Teoretisk rammeverk

Eva Jolys mangeårige kamp mot korrupsjon vakte internasjonal oppsikt og anerkjennelse. Det var grensesprengende arbeid som ble utført av damen fra Norge, dette arbeidet sammen med hennes bakgrunn finner vi interessant. Derfor ønsker vi å forsøke å forstå om hun hadde en kongstanke, og om denne var en nøkkel som kan forklare hennes gjennomslagskraft i kampen mot korrupsjon. En kongstanke forteller noe om *hvorfor* du ønsker å være leder. Kongstanken kan hjelpe deg med å få folk til å følge deg, og til å oppnå gjennomslagskraft, makt og suksess.

5. 1.1 Kongstanke

Begrepet kongstanke blir første gang uttrykt i dramaet *Kongs-emnerne* utgitt i 1863 av Henrik Ibsen (1828 – 1906). *Kongs-emnerne* handler om en lederkonflikt på 1200 tallet, mellom Haakon Haakonsson og Skule, som begge kjemper om å bli Norges konge. Norge er delt og ennå ikke samlet til et rike, og Haakon og Skule kontrollerer hver sin del av landet. Både Haakon og Skule har med sin ulike bakgrunn et godt utgangspunkt for å kunne bli konge, men det er kun Haakon som kan svare på hvorfor han ønsker å bli konge. Skule ønsker seg tronen og makten som følger med, men kan ikke gi noe godt svar på hvorfor han ønsker å bli Norges leder. Skule skulle ønske han hadde tenkt Haakon sin tanke selv: *Kongstanken*.

Kongstanke er altså noe mer enn karismatisk og visjonær ledelse, der styrken ligger i det virkelighetsbildet den skaper. Skule klarer ikke å fri seg fra tanken til Haakon om å samle Norge til ett rike, «*Siden Haakon talte sin store Kongstanke ud, ser jeg ingen anden Tanke i Verden, end den ene*» (Ibsen, 2011, s. 139).

Essensen i visjonsbegrepet kongstanke er det kognitive som skaper mening, og det er den meningsskapende kongstanken, som utestenger andre forståelser av verden, som gir lederen makt. Lederen definerer hva som er virkelighet og bestemmer hva som er sant og godt, dette kalles definisjonsmakt. Gjennom kongstanken og lederens egen *sensemaking* kan lederen oppnå definisjonsmakt, og slik blir kongstanken viktigere enn noe annet for en leder (Bjartveit & Eikeset, 2020).

Karl Weick (1995) sin teori om *sensemaking* forklarer hvordan lederen skaper sitt eget virkelighetsbilde. Lederen vil skape mening ved å fortolke virkeligheten og informasjon, denne helhetlige meningen får imperativ betydning for lederens handlinger. Vi iverksetter vår forståelse som ledere gjennom vår adferd, og skaper dermed den verden vi har forstått. Derfor blir det viktig for en leder å se på hvordan han oppfatter sin organisasjon, sin oppgave og rolle, og sine omgivelser, for denne oppfattelsen vil være med på å forme organisasjonen (Bjartveit & Eikeset, 2020).

Videre er Weick (1995) tydelig på at *sensemaking* er uatskillelig fra lederens identitetsbygging. Dermed er kongstanken og meningen til lederen subjektivt forankret i lederen, og bestemt av lederens identitetsbygging. Derfor blir kongstanken til lederen definert ut ifra lederens forståelse av seg selv og sin livsverden (Bjartveit & Eikeset, 2020). Dette forklarer hvorfor kongstanken må være personlig og komme fra lederen selv, den kan ikke kjøpes eller stjeles fra andre. Kongstankens troverdighet er knyttet til spørsmålet om hvorfor du vil være leder. (Bjartveit & Eikeset, 2020). For å kunne forme en kongstanke som leder må du være drevet av det Atle Kittang (2002) beskriver som det ibsenske kall, et kall som er av eksistensiell karakter. Det er en evne og vilje til selvoverskridelse eller selvpotensering, uttrykt gjennom begrepene «kraft» og «mot», en forstilling om at det må finnes bedre måter å leve på (Kittang, 2002). Gjennom selvoverskridelse, det å overgå deg selv, vil lederen finne ut hvem hun er selv, og lederen vil definere seg selv og sin verden (Bjartveit & Eikeset, 2020).

Kongstanken knytter eksistensielle betraktninger til hvorvidt en leder må basere sitt ledervirke på en idé eller visjon eller kongstanke (Bjartveit & Eikeset, 2020). En kongstanke må være personlig og av eksistensiell karakter, det vil si at den er knyttet til deg som person og ikke din rolle eller organisasjon. Videre må kongstanken bety noe for deg, det må være noe som er større enn deg selv, og det vil være en drivkraft i ditt lederskap. Kongstanken krever vilje til handlingsorientering, den må kunne realiseres som et resultat ut ifra dine handlinger. Til slutt så må kongstanken og ideen strekke seg ut over personen selv, den må angå fellesskapet interesser og det beste for fellesskapet. Den skal være altruistisk og ikke egoistisk. Kongstanken skal ha omsorg for de den er til

for (Eikeset, 2022). Vi har valgt å oppsummere dette til at en Kongstanke må inneha disse punktene, som vi vil se på i vår drøfting:

- Eksistensiell og personlig
- Større enn deg selv og til fellesskapets beste
- Handlingsorientert og vilje til realisering

5.2 Kritikk av teori

Kongstanke er et begrep fra skjønnlitteraturen, og ikke basert på empirisk forskning. Ibsen sa selv at han ikke var noen filosof, og han hadde ikke nødvendigvis noe mål om å lansere egne synspunkter eller teorier om ledelse med dette stykket. Det Ibsen gjør er derimot å stille noen komplekse og sentrale spørsmål rundt lederskap (Bjartveit & Eikeset, 2020). Ibsen levde i en annen tid enn det vi lever i nå, og stykket Kongs-emnerne ble skrevet for over 150 år siden, så hvordan kan Ibsens diktning være relevant innen ledelse i dag? Særtrekkene som Atle Kittang (2002) fremhever, er det eksistensielle kallet til hovedpersonene, maktrelasjonene som ligger skjult og viljen til selvoverskridelse. Derfor kan vi si at Ibsen sin diktning er relevant i vår tid for dagens ledere, og spesielt de essensielle spørsmål han stiller rundt lederskap (Bjartveit & Eikeset, 2020).

5.3 Drøfting

For å forstå hvem Eva Joly er og i hvilken grad hun har en kongstanke så vil vi forsøke å unngå å være *tilskuer*, dette gjør vi ved å bruke sitater sammen med hennes egen beskrivelse av sine handlinger. Ved å la Eva komme fritt til orde med sine tanker, ord og handlinger, kan vi unngå å være *tilskuer* og gå i dialog med henne.

En kongstanke er noe mer enn karismatisk og visjonær ledelse der styrken ligger i det virkelighetsbildet den skaper. Det er den meningsskapende kongstanken som skaper mening og utestenger andre forståelser av verden og gir lederen makt. En kongstanke er knyttet til deg som person, den er personlig og må være av eksistensiell karakter (Bjartveit & Eikeset, 2020).

Vi ser ingen klar begrunnelse for hvorfor Eva søker seg til dommeryrket, annet enn at hun la merke til en rekrutteringskampanje og hennes kolleger ved det psykiatriske sykehuset søkte seg til andre stillinger for å pleie sin karriere.

«Hvorfor ikke, tenkte jeg. Det viste seg at jeg akkurat oppfylte kravene» (Joly 2001, s. 98). Dette var i 1981 og relativt tidlig i hennes karriere, og hennes første jobb etter at hun ble godkjent som dommer var som statsadvokat i Orléans. I boken som omhandler Elf-saken og som kom ut i 2003 skriver hun følgende i innledningen: «Da jeg ble dommer, forpliktet jeg meg til å øve rettferdighet i folkets navn» (Joly, 2003 s. 17). Det er altså først etter at Eva blir dommer at vi kan se en første bevissthet som kan kobles til en kongstanke. Sitatet over henviser til hennes forpliktelse i det hun blir dommer, og vi tolker det som at Eva Joly har et mål om å utøve rettferdighet i henhold til lovverket. Hun har et mål som betyr noe for henne personlig og som driver henne. Hun er helt klart bevisst sin egen rolle som dommer, og kjenner på et personlig ansvar i embetet av sin rolle. Vi tolker det som at det er veldig personlig da det er *hun* som forplikter seg til å utøve rettferdighet som dommer. Uttrykket *i folkets navn* forstår vi som at hun gjør dette for fellesskapets beste. Kongstanken må strekke seg ut over personen selv, og være til det beste for fellesskapet. Den skal være altruistisk og ikke egoistisk (Bjartveit & Eikeset, 2020). Med dette sitatet viser Eva at hun har et kall som er større enn henne selv, et kall av eksistensiell karakter. Dette kallet er til for fellesskapets beste, og strekker seg ut over henne selv da det er til for *folket*. Å utøve *rettferdighet* viser at hun har en sterk altruistisk holdning. Vi vil nå se om vi kan finne mer ut om hennes personlige og eksistensielle mål også kan knyttes til handlingsorientering og vilje til realisering.

I Evas år som statsadvokat i Evry så ser vi at hennes rettferdighetssans kommer tydelig frem, ved at hennes jakt og kamp mot urettferdighet blir eksplisitt uttalt. Dette vises ved at hun bestemmer seg for å slutte som statsadvokat i Evry, etter at førstestatsadvokaten hadde bestemt at flere dommer som ikke var fullbyrdet skulle henlegges. «Dette syntes jeg var noe av det mest urettferdige man kunne tenke seg. Det var helt motsatt av hvordan det burde fungere» (Joly, 2001, s. 123). Vi tolker at dette er en bevisst handling som Eva gjør, der hennes engasjement for rettferdighet er så sterkt at hun velger å slutte i jobben, uten å ha noe nytt å gå til. Vi tenker at denne handlingen påvirker Eva's identitetsbygging der hun ikke kan identifisere seg med å representere en slik institusjon som kommer i konflikt med hennes rettferdighetssans.

Dette kommer i konflikt med Evas visjon om å utøve rettferdighet. Kongstanken krever vilje til handlingsorientering, den må kunne realiseres som et resultat av dine handlinger (Bjartveit & Eikeset, 2020). Vi tolker det her som at Eva kommer i konflikt med hennes ide om å utøve rettferdighet i folkets navn. Hun velger derfor å slutte i jobben, da hun ikke kan realisere ideen.

Det er liten tvil om vilje til handling når Eva høsten 1992 bestemmer seg for å ta kontakt med høyesterettsjustitiarius i Paris og ber han om å opprette en stilling til henne som forhørsdommer ved økokrimseksjonen. «*Til slutt bestemte jeg meg for å bli dommer igjen. Men ikke i en hvilken som helst stilling*» (Joly, 2001, s.130). Hun forklarer dette med at hun ville utnytte sine nye økonomiske kunnskaper som hun hadde opparbeidet seg som konkursspesialist i CIRI. Vi har i foregående avsnitt etablert at Eva har en ide om å jobbe for rettferdighet i folkets navn. Vi tolker det som at denne handlingen er et resultat av hennes vilje til handlingsorientering i form av at hun ønsker denne rollen for å kunne utøve kampen mot korrupsjon. Dette kommer tydelig frem når hun forteller i boken *Korrupsjonsjeger: «Omfang av økokrim er ufattelig. Det er et system som mange har fordeler av ... Dette er Europas hemmelige økonomiske system, som jeg nå bruker all min tid på å bekjempe»* (Joly 2001, s. 139). Kallet til Eva er det som driver henne. Hun handler for å komme i en maktposisjon. Hun opplever og forstår omfanget av økonomisk kriminalitet og hvilke fordeler dette gir enkelte privilegerte personer i fremstående maktposisjoner, både i næringslivet og i staten. «*Korrupsjon er et angrep på menneskerettigheter og på demokratiets fundament*» (Rachline, 2012, s.133). Som forhørsdommer oppdager hun urettferdighetene som ligger i ulik behandling av kriminelle, at det er satt i et system, at staten vet det, men ikke gjør noe med det. «*Å betrakte utbredelsen av politisk korrupsjon og alvoret ved den økonomiske kriminaliteten i lys av den individuelle moralen og nasjonalstaten, er det samme som å se dagens verden i med briller fra i går*» (Joly, 2001, s. 169-170).

5.4 Delkonklusjon – Underproblemstilling 1

Gjennom første sirkelvandring ~~og~~ har vårt syn på Eva og om hvorvidt hun har en Kongstanke endret seg. I starten synes vi ikke det var så lett å se en kongstanke, men nå kjenner vi at det er ganske enkelt å se den. Vi visste at hun var opptatt av å bekjempe korrupsjon, og vi har gjennom denne sirkelvandringen sett at kallet hun

kjenner på er mye sterkere enn først antatt. Vi ser at Eva tok et avgjørende valg om å bli forhørsdommer i økokrimseksjonen i Paris for å kunne utøve rettferdighet og bruke sine nye økonomiske kunnskaper. Eva viser vilje til handlingsorientering, når hun får høyestjustitiarius i Paris til å opprette en ny stilling, slik at hun skal kunne utøve rettferdighet i en maktposisjon. Kallet om å bekjempe økonomisk kriminalitet utvikler seg i løpet av kort tid i hennes nye rolle som forhørsdommer. Det er omfanget av den økonomiske kriminaliteten som blir tydelig for henne, og urettferdigheten som ligger i at de som begår denne form for kriminalitet ikke blir straffet. Hennes kongstanke som korrupsjonsjeger vokser seg fram og blir sterkere og sterkere knyttet til å kampen mot økonomisk kriminalitet og urettferdighet.

6 Underproblemstilling 2: I hvilken grad gav dydene klokskap, mot og rettferdighet gjennomslagskraft i kampen mot korrupsjon?

6.1 Teoretisk rammeverk

Dydene visdom, mot, måtehold og rettferdighet er fire av dydene som danner grunnlaget for den kristne etikken og som Platon beskrev som kardinaldydene. Vi har valgt å drøfte Eva Joly ut fra Aristoteles teori om etikk, som innebærer at vi vurderer hennes handlinger i arbeidet som korrupsjonsjeger og forsøker å finne ut hvorvidt disse handlingene uttrykker dydene klokskap, mot og rettferdighet.

6.1.1 Aristoteles – dyder

Den greske filosofen Aristoteles ble født 384 f.Kr. i Makedonia. Han dro til Athen da han var 17 år for å studere og forskerne antar at han ble en del av miljøet ved Platons akademi i mange år. Etter hvert ble han lærer for Alexander den store og fikk senere sitt eget akademi. Aristoteles skrev mange tekster om ulike tema, noe som la grunnlaget for moderne filosofi og vitenskap. Etikken var kanskje den viktigste delen av filosofien for antikkens filosofer. Det er Aristoteles som fremhever etikken som et eget felt og hans etiske hovedverk er boken: *Den nikomakiske etikk* (2013). Aristoteles' tenkning om etiske spørsmål og praktisk filosofi sees på som selve grunnfjellet i den vestlige tradisjonen (Aristoteles, 2013). Han mente at mennesket er en del av naturen, at vi har et naturlig talent for fellesskap. Det er mål som er større enn individet selv, så man må kombinere

fellesskap og individualitet. Vi overlever på prososial adferd, og ved hjelp av karakterdydene sikrer vi relasjoner og ivaretagelse av hverandre (Aristoteles, 2013). Vårt viktigste mål som menneske er ifølge Aristoteles *Eudaimonia*, som i Store Norske Leksikon (Fossheim, 2021) oversettes med «lykke» eller «å lykkes.»

Han mente det var to veier til lykke:

- 1 Karakterdyd (moralsk dyd) – venne seg til å handle rett etter forbilde av andre.
- 2 Intellektuell dyd (fronesis) – å vinne den klokskap som forstår hvorfor de rette handlingene er de rette og bli et forbilde for andre.

Han sa at målet for et menneske er å leve et godt liv, gjennom å ta vare på sine behov og bruke de beste sidene av seg selv. Aristoteles sier at det begynner med instinkter og læring, før man forstår og selv handler rett ut fra egen overbevisning. Moralsk dyd innebærer å venne seg til å gjøre det riktige som å følge lover og regler, mens intellektuell dyd betyr å gjøre det rette fordi man forstår verdien av det. Dydene befinner seg på den gylne middelvei, midt imellom det som er for lite og det som er for mye. Aristoteles hevder videre at alle dydene henger sammen og kan ikke eksistere uten hverandre, og alle dyder henger sammen med dyden klokskap (Aristoteles, 2013).

6.1.2 Klokskap

Den viktigste intellektuelle dyden er klokskap eller praktisk visdom. *Fronesis*: «den intellektuelle dyd som viser seg i godt utført handling og som består i evnen til å overveie vel det som bidrar til målet» (Aristoteles, 2013, s. 342). Aristoteles formulerer det som at det generelt sett er slik at, «den er klok som har evnen til å overveie» (Aristoteles, 2013 s. 158). Han utdyper videre at de som har evnen til å ta i betraktning hva som er godt for menneskene og dem selv, er kloke. En handlingsorientert holdning med et sant begrep om de menneskelige goder, kan en kalle for klokskap. Praktisk klokskap er basert på erfaring over tid og innebærer å fullt ut forstå hva som er skadelig eller godt for mennesket, i en konkret situasjon som krever handling. De som ikke ser sammenhengen mellom midler og mål, og kun følger sine egne ønsker fremfor å bidra til fellesskapet for å oppnå lykke, mangler klokskap (Aristoteles, 2013).

6.1.3 Mot

Ifølge Aristoteles representerer motet middeelveien når det gjelder selvtillit og frykt (Aristoteles, 2013, s. 80). Det er ulike ting som skaper frykt eller selvtillit hos den enkelte, og hva man kan mestre varierer både i styrke og omfang. Målet med dyden mot, er å holde ut det en selv frykter. En som frykter feil ting, på feil måte, er overdrevent redd og feig. En som er overmodig, har derimot overdreven selvtillit overfor skremmende ting. Det som skiller en modig person fra en overmodig person, er klokskap. Både den modige og den overmodige innehar en evne til å trosse farer og risiko, men det som skiller dem er at den modige forvalter denne evnen på en klok måte og innehar altså klokskap, noe den overmodige ikke har. Den modige inntar den rette mellomposisjon, der den feige og den overmodige kommer enten til kort eller overdriver. Mennesket bør ikke velge det som er for mye eller det som er for lite, men mellomtingen som er det som den rette fornuft angir. Da det å være klok henger sammen med alle dydene, så utvikles alle dydene i fellesskap (Aristoteles, 2013).

6.1.4 Rettferdighet

Rettferdighet inngår som en av de fire kristne kardinaldydene: mot, visdom, måtehold og rettferdighet. Aristoteles var blant de første til å diskutere rettferdighet. Han var mer opptatt av hva det vil si å handle og være rettferdig, enn å diskutere hva ordet «rettferdighet» betyr. Han mente at det handler om å forstå hvilke handlinger de gjelder for, hva slags middevei rettferdigheten er, og hva det rette er en mellomting mellom (Aristoteles, 2013, s. 123). Aristoteles beskrev rettferdighet som evnen til å behandle like tilfeller likt, handle riktig i henhold til loven, og til ikke å ta mer enn sin rimelige andel. Lovene inneholder bestemmelser og regler for hva flertallet mener er rett og galt, og tar dermed hensyn til det felles beste. Den lovlidige handler rett og er rettferdig, og den lovløse er grådig eller feig og handler urett. Rettferdigheten blir ofte oppfattet som den største blant dydene, og er den mest fullstendige dyd. Med det menes at den som har dyden rettferdighet, kan bruke den overfor seg selv, men også overfor andre. Rettferdigheten er i henhold til Aristoteles, den eneste av dydene som også er noe godt for andre, fordi den gjelder i forholdet til andre (Aristoteles, 2013).

6.2 Kritikk av teori

Aristoteles beskriver en etikk med dyder som passer inn i tiden og kulturen han levde i. Noen kritikere hevder at de derfor ikke stemmer overens med de forestillingene vi selv har om hva som regnes som et godt liv i vår tid, da det avhenger av den kulturen som vi tilhører. Aristoteles' tanker om mennesket som et grunnleggende sosialt vesen, blir også kritisert for å være naivt. Dette fordi det kreves mindre sosiale fellesskap enn nasjonalstater for at det skal kunne fungere, og at sosiale fellesskap ikke bare er positive da det kan fange enkeltindividet med sine forventninger. Dersom du skal oppnå store mål, som ifølge Aristoteles må være til fellesskapets beste, vil ikke middelveien føre deg frem, da de mennesker du møter på din vei er også ledet av egeninteresse (Eikeset, 2022b).

6.3 Drøfting

Vi ønsker å finne ut om Eva Joly handler i henhold til disse tre dydene, og om dette kan ha bidratt til hennes suksess som korrupsjonsjeger. Vi tar utgangspunkt i hennes egen historie fra tiden som korrupsjonsjeger i Paris og noen av de handlingene hun beskriver i bøkene sine. Igjen vil vi benytte oss av sitater fra hennes egne bøker, for å la Eva komme fritt til orde og kunne gå i dialog med henne.

6.3.1 Klokskap

Aristoteles beskriver at utgangspunktet for handling er en beslutning. Han forklarer også at en beslutning ikke kan finnes sted *«uten fornuft og tenkning, eller uten moralsk holdning, for det å gjøre det godt»* (Aristoteles, 2013, s. 155). Da Eva Joly startet som forhørsdommer ved økokrimseksjonen i Paris, var hun *nå innstilt på å gjøre en viktig jobb* (Joly, 2001, s. 132). Vi velger å starte drøftingen med sitatet som uttrykker en beslutning, som vi mener fikk betydning for hennes kamp mot korrupsjon. Hun beskriver det slik *«I dommerkorpset var det ingen kontroll. Det er mange som gjør lite. Her gjaldt det å endre arbeidsmetodene og sørge for fornyelse»* (Joly, 2001, s. 132). Videre beskriver hun hvilke konkrete endringer hun tok tak i. Hun begynte med organisering av kontoret og praktisk tilrettelegging, ved å skaffe seg nødvendig utstyr. Hun forklarer det som at dette er noe av det lureste hun har gjort, for å få like arbeidsforhold som advokatene. Samarbeidet med politietterforskerne var viktig for henne. Hun tok i bruk og innførte de samme metodene som kriminaletterforskerne, noe som var uvanlig

blant økokrimdommerne. Hun inngikk også et samarbeid med sine kolleger fra CIRI som hadde uvurderlig praktisk erfaring og var vant med å handle raskt. Hun forklarer disse endringene med at det var viktig å skape en felles forståelse for at økonomiske forbrytelser er alvorlige. Kort tid etter at dette var på plass så fikk hun sin første store sak, som førte til arrestasjonen av Bernard Tapie. De hadde tatt i bruk sterke virkemidler i etterforskningen og fikk en rask dom. Dette stadfestet hennes gode samarbeid med politiet, var viktig for hennes troverdighet og samtidig en seier for politiet (Joly, 2001).

Vi oppfatter hennes beslutning om å fornye og endre på arbeidsmetodene som en fornuftig og klok beslutning, med mål om å gjøre det godt. Ut fra hennes egne beskrivelser tror vi dette bidro til å skape en mer effektiv prosess i etterforskningen, som gjorde det mulig å få raske resultater, samtidig som hun skapte en tillit hos politiet som hun samarbeidet med. Det bidro også til å skape den oppmerksomheten hun ønsket, om viktigheten av å ta økonomisk kriminalitet på alvor.

Aristoteles beskriver klokskap med at *dén er klok som har evnen til å overveie* (Aristoteles, 2013, s. 158). Klokskap viser seg i godt utført handling, som oppstår i evnen til å overveie vel det som bidrar til målet (Aristoteles, 2013). Vi tar derfor utgangspunkt i hennes handlinger og drøfter disse opp imot teorien. Evas sitat forstår vi som at hun vurderte og så etter hva som ikke fungerte, og hva som måtte til for å kunne utføre den viktige jobben hun hadde påtatt seg. I denne vurderingen kunne hun bruke sin allsidige og lange bakgrunn fra ulike roller i arbeidslivet. I rettsvesenet hadde hun jobbet med både volds- og vinnings saker samt økonomisk kriminalitet, og hun var opptatt av å behandle alle kriminelle på samme måte. Vi kan forstå det som at Eva valgte å innføre disse tiltakene etter overveielse av hva som var viktig å oppnå i den nye rollen hun hadde som forhørsdommer, og hva som skulle til for å få til dette. Hun forklarer selv at hun ville ha de samme muligheter som advokatene, hun ville ha raskere prosesser og hun ville skape tillit til de hun var avhengig av å samarbeide med (Joly, 2001).

Klokskap, eller praktisk visdom forklares av Aristoteles også som en handlingsorientert holdning, med et sant grep om de menneskelige goder. For Eva Joly er rettferdighet viktig og vi tror at hun anser det som et menneskelig gode, og

at arbeidet mot korrupsjon er hennes oppgave i det samfunnet hun er en del av. Dette ser vi gjennom Evas valg om å bli forhørsdommer og i beskrivelsen av de endringene hun valgte å gjennomføre, og i de resultatene hun oppnådde. Vi ser det generelt i prosessene og samarbeidet, men også spesielt i de enkelte store sakene hun hadde ansvaret for. Med de endringene som ble innført får vi inntrykk av dette bidro til å skape mer effektive prosesser, gjensidig respekt mellom politiet og henne selv, og at dette førte til at de fikk gode resultater. Vi har Evas egen beskrivelse av hva hun mener hun oppnådde gjennom disse endringene, og vi har også de faktiske resultatene som dokumentasjon. Med Evas engasjement for å skape en rettferdig verden, vil dette innebære å utføre handlinger som fører frem mot dette målet. Både i hennes bøker og i media kan vi lese at resultatene de skapte med korrupsjons-jakten i Frankrike, bidro til å skape oppmerksomhet om økonomisk kriminalitet både i Frankrike, men også internasjonalt.

Fronesis er den intellektuelle dyd som viser seg i godt utført handling og som består i evnen til å overveie vel det som bidrar til målet. Klokskap er basert på erfaring og utvikles over tid, og innebærer at man fullt ut forstår hva som er skadelig eller godt for mennesket, i en konkret situasjon som krever handling. De som ikke ser sammenhengen mellom midler og mål, og kun følger sine egne ønsker fremfor å bidra til fellesskapet for å oppnå lykke, mangler klokskap (Aristoteles, 2013).

Vi har nå vurdert hvordan hennes klokskap kommer til syne gjennom handlinger som skaper endring og overveielse av hvilke handlinger som bidrar til målet. Vi vil nå undersøke den konkrete saken mot Bernard Tapie, for å finne ut av om hun ser sammenhengen mellom midler og mål. Vi ønsker å se på hvorvidt hennes konkrete handlinger da hun etterforsket ham for korrupsjon og skattesvindel, bidrar til lykke både for henne selv og fellesskapet. Da hun etterforsket Tapie sørget hun for å få opphevet hans immunitet som politiker i den franske nasjonalforsamlingen (Aasheim, 2012, s. 40). Gjennom telefonavlytting ble hans fluktplaner avslørt, og hun måtte handle raskt. Politiet dukket derfor opp dagen derpå kl. seks om morgenen for å arrestere ham. Han ble rasende og nektet å kle på seg, og fikk panikk i bilen på vei til arresten. Eva sørget for at han også ble anmeldt for trusler mot politiet i forbindelse med arrestasjonen. Dette var første gang en tidligere minister var blitt påført håndjern på vei til avhør. Dette var

metoder som ikke var vanlig praksis i økokrimsaker og som ble sett på som unødvendig brutale. Episoden skapte mediestorm og hun ble beskyldt for å operere på grensen av loven. Med Tapie saken ble hun et medieikon og kåret til «årets kvinne» i 2002. På samme tid sa også 40% av den franske befolkningen at de ønsket henne som president i Frankrike. To år senere blir Tapie dømt til fengsel og han må selge huset sitt for å betale gjeld (Aasheim, 2012). Med dette så kan vi si at hun justerer midlene for å oppnå hennes personlige mål om å utøve rettferdighet.

6.3.2 Mot

Før det hadde gått ett år av etterforskningen i Elf saken øker motstanden mot og presset begynner å merkes for Eva og hennes kolleger. Dette utvikler seg og blir etter hvert veldig alvorlig, da hun i 1996 mottar drapstrusler og får innvilget beskyttelse med livvakter. I boken *Er det en slik verden vi vil ha* (2003) skriver Eva følgende:

Når kollegaene mine råder meg til å være forsiktig, svarer jeg: «at den som intet våger intet vinner». Instinkt driver meg til å handle (...) Det finnes ingen grunn til at jeg skal innstille etterforskningen, tvert imot: Hindringer ville nesten forsterke besluttsomheten min (Eva Joly, 2003, s. 34).

Vi valgte dette sitatet som en introduksjon til oppgaven fordi vi syntes at det beskriver veldig godt hvem hun er. Vår umiddelbare oppfatning av Eva når vi leste dette sitatet første gang var at hun er både sterk og modig, når hun sier at det er nødvendig å ta risiko for å kunne vinne. Dette er basert på vår egen forforståelse av hva mot innebærer og er ikke basert på Aristoteles' dyd og hans beskrivelse av hva som menes med det.

Oppfatningen av Eva har endret seg etter hvert som vi har lært henne bedre å kjenne gjennom arbeidet med denne oppgaven. Det som er litt merkelig når vi leser det nå, er at det er andre deler av dette utsagnet som vi legger mer merke til nå enn da vi leste det første gang. Sitatet starter med at hun sier at hun ikke lytter til råd fra sine kolleger. Denne delen av sitatet kommer tydeligere fram nå, men ble overskygget av det inntrykket vi hadde av henne i utgangspunktet. Vi så henne først og fremst som en sterk og modig person, et forbilde som er en fordom med positivt fortegn. Hun sier videre i sitatet at hun ikke ser noen grunn til å stanse,

men derimot at hennes besluttsomhet trigges av hindringer. Det var ikke så tydelig for oss at dette sitatet også viste sider ved henne, som ikke var udelt positive.

Målet med dyden mot er ifølge Aristoteles å holde ut det man frykter. Inntrykket vi får med dette utsagnet fra Eva er jo at hun er villig til å holde ut det hun frykter. Aristoteles beskriver også mot som det som ligger på den gyldne middelvei, midt imellom frykt og selvtillit. Vi får ikke inntrykket av at dette er tilfellet for Eva, med dette utsagnet. Hun sier at hun instinktivt ønsker å handle når hun møter motstand, noe vi oppfatter som at hun kan være overmodig (Aristoteles, 2013). Det som skiller en modig person fra en overmodig person, er ifølge Aristoteles klokskap. Både den modige og den overmodige innehar en evne til å trosse farer og risiko, men det som skiller dem er at den modige forvalter denne evnen på en klok måte, noe den overmodige ikke gjør (Aristoteles, 2013).

I dette sitatet så sier Eva at hun trosser gode råd fra sine kolleger, som ber henne om å være forsiktig og hun overser det faktum at de vil henne vel. Når hun i neste setning sier at det ikke finnes noen grunn til at hun skal stanse, fremstår hun som at hun selv vet best. Vi tolker det dermed som at hun har for høy selvtillit. Det er ikke noen tegn til at hun overveier tilbakemeldingene fra sine kolleger eller grunnen til at hun møter motstand.

6.3.3 Rettferdighet

Vi har sett at Eva er opptatt av rettferdighet gjennom de ulike historiene i hennes liv. I hennes periode som statsadvokat i Evry og som spesialist i CIRI så ser vi at hennes rettferdighetsans kommer tydeligere frem, og hennes kamp mot urettferdighet blir mer eksplisitt uttalt. Vi har valgt et utsagn fra Eva Joly i et intervju med Advokatbladet i 2002, publisert i 2013. Vi mener dette kan være interessant å drøfte i forhold til Aristoteles' dyd rettferdighet: *«Jeg var knapt nok installert på mitt kontor som forhørsdommer, før jeg skjønnte at jeg måtte behandle finansielle forbrytelser som en hvilken som helst annen forbrytelse»* (Levinsen, 2013).

Med dette sitatet mener vi hun uttrykker at hun ikke ønsker å gjøre forskjell på de som bryter loven basert på hva slags forbrytelse de har gjort. Hun ønsker å behandle dem likt og med det vi forstår som rettferdig. Hun beskriver at hun

skjønte at dette var nødvendig med en gang da hun begynte som forhørsdommer, og vi kan tolke det som at dette ikke var vanlig praksis. Aristoteles var blant de første til å diskutere rettferdighet, og han var mer opptatt av hva det vil si å handle og være rettferdig, enn å diskutere hva ordet «rettferdighet» betyr. Han beskrev rettferdighet som evnen til å behandle like tilfeller likt, handle riktig i henhold til loven og til ikke å ta mer enn sin rimelige andel (Aristoteles, 2013). Med Evas utsagn så får vi en forståelse av at hun ønsker å endre hvordan man jobber med finansielle forbrytelser og at disse skal behandles på samme måte som andre forbrytelser. Vi så også eksempler på dette i beskrivelsen av hennes handlinger, under drøftingen av hvordan hun gjennomførte etterforskningen og arrestasjonen av Bernard Tapie. Hun valgte å benytte de samme etterforskningsmetodene og virkemidlene som kriminaletterforskerne bruker for å etterforske vinningsforbrytelser. Dette kan vi tolke vi som at hun med denne saken som eksempel viser at hun har evnen til å behandle like tilfeller likt, og riktig i henhold til loven.

I sin rolle som forhørsdommer har hun ansvaret for å handle riktig i henhold til loven. For Eva så gjelder ikke dette kun overfor forbrytere i de sakene hun etterforsker. I forbindelse med arrestasjonen av Tapie tok hun også initiativ til et møte med politidirektøren for at han skulle forfremme to av politietterforskerne som jobbet for henne, og at man samtidig skulle følge opp dem som man mistenkte for korrupsjon. Hun forteller også om et eksempel fra 1973 da Pascal fikk sin første jobb som lege etter studiene, så ble de enige om at ingen skulle ha noe å utsette på noen av dem i forhold til deres lovlydighet. Eva vil ha alle muligheter åpne for å kunne velge utsatte stillinger senere og derfor var det viktig at de begge fulgte samfunnets lover og regler (Joly, 2001). Ved disse handlingene mener vi at Eva evner å bruke dyden rettferdighet ovenfor seg selv, men også ovenfor andre. Rettferdigheten blir ofte oppfattet som den største blant dydene, og er den mest fullstendige dyd. Med det menes at den som har dyden rettferdighet, kan bruke den overfor seg selv, men også overfor andre. Rettferdigheten er i henhold til Aristoteles, den eneste av dydene som også er noe godt for andre, fordi den gjelder i forholdet til andre.

6.4 Del konklusjon – Underproblemstilling 2

6.4.1 Delkonklusjon klokskap

Aristoteles hevdet at mennesket har frihet til å handle og ta ansvar for både sin egen og felleskapets lykke, men at man må handle rett av riktig grunn, for å være dydig. Når det gjelder Eva Jolys kamp mot korrupsjon i Paris, så har vi illustrert hvordan hun overveide og innførte nødvendige endringer i prosedyrene. Vi har også vist med en konkret sak at hun valgte å handle klokt ved å ta i bruk riktige virkemidler for å oppnå målet. Vi har også vist hvordan konsekvensene av dette førte til økt anerkjennelse, både av henne som person og hennes kamp mot korrupsjon. Hun fikk stor oppslutning i den franske befolkningen og saken medførte en dom for vedkommende. Med dette kan vi si at hun med de handlinger vi her har drøftet handlet dydig fordi hun handlet riktig av riktig grunn, for sin egen og felleskapets beste.

De kloke valgene hun tok medførte at hun fikk større gjennomslagskraft i kampen mot korrupsjon.

6.4.2 Delkonklusjon mot

Den modige inntar den rette mellomposisjon og den overmodige overdriver. Mennesket bør ikke velge det som er for mye eller det som er for lite, men mellomtingen som er det som den rette fornuft angir (Aristoteles, 2013). Eva viser med det utsagnet vi drøfter her, at hun ikke tar lar seg stanse av de hindringene hun møter og at hun ikke lytter til sine kollegers velmente råd. Det er vanskelig å forstå dette som at hun er på den gyldne middelvei og overveier med sin klokskap hva som vil være å handle på riktig måte, både for seg selv og fellesskapet. Hun gir oss et inntrykk av at målet helliger middelet og at hun er villig til å gå på akkord med egne behov og kanskje også sin egen trygghet, for å nå målet. Med dette utsagnet kan vi tolke at hun er en som heller mot overmodig, med sin uangripelige selvtillit.

6.4.3 Delkonklusjon rettferdighet

I denne sirkelvandringen så har det kommet klart frem for oss at rettferdighet styrer Eva i mange sider av livet. Vi har sett at Eva slutter i jobben som statsadvokat i Evry grunnet en beslutning som hun selv så på som urettferdig. Vi har også sett eksempler på at hun ikke ønsker å forskjellsbehandle de som bryter

loven, og at hun handler riktig i henhold til loven både i sin rolle som forhørsdommer, kollega og privatperson. Vår forståelse er at dyden rettferdighet står så sterkt hos Eva at den driver henne fremover i arbeidet mot korrupsjon og er avgjørende for hennes gjennomslagskraft.

7 Underproblemstilling 3: I hvilken grad var Eva Joly en machiavellisk taktiker i rollen som forhørsdommer?

For å svare på hovedproblemstillingen vår ønsker vi å se på i hvilken grad Eva var en machiavellisk taktiker i rollen som forhørsdommer. Kan dette være med på å forklare hennes gjennomslagskraft i kampen mot korrupsjon? For å kunne drive etterforskning av økonomisk kriminalitet og korrupsjon er det nødvendig å kunne navigere i et vanskelig politisk område. Vi ønsker å analysere i hvilken grad Eva Joly har egenskapene til løven, eller reven, og om dette utvikler seg over tid. Klarer hun å lure seg unna fellene, og stå imot ulvene?

7.1 Teoretisk rammeverk

Machiavellisk er et adjektiv som gjelder eller er typisk for machiavellisme, og det kommer etter navnet til den italienske politikerer Niccolo Machiavelli (1469 – 1527). Det mest kjente verket til Niccolo Machiavelli er boken *Fyrsten* (1532) som han skrev til Lorenzo di Piero dei Medici i 1513, i et håp om å vende tilbake til Firenze. Her beskriver han og forklarer rundt maktens grunnlag og struktur, og hvordan ledere skal kunne oppnå, beholde og utøve makt. Machiavelli beskriver i *Fyrsten* at ledere må forholde seg til tingenes tilstand slik som de er, realiteten må ses (med det hvite i øyet), og erkjennes. Mennesker er styrt av sin egen interesse og vil ikke alltid ønske å ta gode valg til det beste for fellesskapet, men ønsker å ta valg til det beste for seg selv fordi det er det nødvendig (Badaracco, 1997). «*En som i all sin ferd bare ønsker å gjøre det gode, vil måtte gå under blant alle dem som ikke er gode*» (Machiavelli, 2011, s. 81). Machiavelli forsøker å gi et svar på hvordan lede hvis mennesket er godt, men samtidig er råttent, smålig og fråtser i sladder? (Bjartveit, 2019).

For Machiavelli er demokratiet først og fremst funksjonelt og han forfekter en «totalstat» der menneskene kan holde sin egen natur og forsynet i sjakk. Staten er rasjonell og innehar universalistiske lover som kan sivilisere mennesker så vel som politikken (Bingen, 1988).

Machiavelli sitt ideal på suksess var sikre og fremsynte ledere som regjerte over velstående og stabile fredelige stater (Badaracco, 1997). For å kunne oppnå suksess som leder så er Machiavelli's spørsmål fundamentalt: «*What will work in the world as it is? (Hva virker i verden slik som den er?)*» (Badaracco, 1997, s.81). I spørsmålet ligger det at lederen skal forholde seg til verden slik som den er. I verden som vi finner den vil det noen ganger være nødvendig å ta valg som er «glatte», slemme og umoralske i handlingen. Dette trenger ikke være førstevalg, det kan være farlig, men likevel ansett som nødvendig. Machiavelli mente også at å følge den enkle veien ut, å ikke foreta seg noe, ikke ville føre deg nærmere målene dine. Men at man skulle være dristig og kløktig i sine handlinger for å komme nærmere personlige mål (Badaracco, 1997). I en verden der risikoen er høy, og mennesker er «in it to win it», er det å ikke handle en handling som vil kunne få deg til å feile (Badaracco, 1997). Machiavelli mente ikke at en leder skulle begå uetiske handlinger som bedrag, svik og drap, eller handlinger som var kun drevet av egeninteresse. Men at ledere må søke å jobbe for et større formål, der lederen søker tilfredshet og ære ved å skape og opprettholde en sterk og godt styrt sosial helhet eller fellesskap (Badaracco, 1997). For å kunne oppnå suksess som leder må lederen dermed forholde seg til en egen etisk kode som er uavhengig av personlig moral: *Virtu*.

7.1.1 *Virtu, occasione og Fortuna*

Med *virtu* mener Machiavelli en kombinasjon av kraft, selvtillit, kløkt, dristig, praktiske evner, personlig kraft, besluttosomhet og selvdisiplin. Dette står i kontrast til kristendommens etikk og dyder. *Virtu* er uunnværlig, og alle ledere må inneha dette for å kunne oppnå suksess (Badaracco, 1997).

Occasione er for Machiavelli mulighetene som må gripes, hun kommer når du minst aner det, og dersom hun ikke ledsages vil du bli grepet av angeren. Så ved å innha *virtu* kan du angripe skjebnen eller *Fortuna*. *Fortuna* står for det tilfeldige og det komplekse i alle aspekter av situasjonen (Bjartveit, 2019). Som leder må man være på vakt for *Occasione* og de anledningene som kommer, og ikke nøle med å gripe de. De ledere som er dristige nok vil *Fortuna* stå bi (Badaracco, 1997). «*Hadde man kunne endre sin natur i takt med tidens beskaffenhet, ville forsynet alltid stått en bi*» (Machiavelli, 2011, s.128). Machiavelli mente at man

ved *virtu* skal kunne klare å se når *Occasione* kommer, og gripe *Fortuna* for hun står bare for halvparten av våre handlinger: «*Likevel vil jeg til den frie viljes forsvar hevde at forsynet bare er herre over halvparten av våre handlinger, mens den øvrige halvpart er overlatt til oss selv*» (Machiavelli, 2011, s. 126-127).

7.1.2 Løven og reven

Machiavelli sier at lovens vei er menneskenes måte å kjempe på, mens maktens vei er dyrenes (Machiavelli, 2011). Og at det er nødvendig å kunne beherske og ty til begge to som en leder. For å kunne nå sine mål som leder må man velge riktig taktikk og fremgangsmåte. Machiavelli påpeker at en suksessfull leder er i stand til å handle og være som en rev eller en løve, avhengig av hva situasjonen og forholdene krever (Badaracco, 1997). «*Løven vet ikke å beskytte seg mot fellene, mens reven er forsvarsløs mot ulvene. De som bare gjør som løven, lykkes ikke (...) Den har lyktes mest, som best har visst å benytte seg av revens egenskaper*» (Machiavelli, 2011, s. 92). Løven står for mot og energi uten snev av tvil (Berg Eriksen, 2006). Løven tar høy risiko og nøler ikke i avgjørelser for å vinne. Reven vet å vente tålmodig, observere analytisk, for så å gripe mulighetene for å nå sine mål. Reven er snikende og taktiske, de er mestre i å manøvrere nyansene for å få rett resultat (Badaracco, 1997). Reven er lur, og det er alltid noen å lure for å få det som man vil. Det er viktig å påpeke at Machiavelli mente at man ikke skulle ta dette bokstavelig, og at det da kunne bli farlig. Lederen må alltid ha *hodet på rett plass, slik at han også kan være det motsatte når dette kreves* (Machiavelli, 2011, s. 93). Som leder skal en ikke la dette skinne gjennom at en faktisk er slik, men balansere dette med å fremstå for andre med egenskaper som er gode (Machiavelli, 2011, s. 93). Likevel er det resultatet som gjelder, for som Machiavelli sier det så blir lederen dømt ut ifra resultatet. For å kunne oppnå den ønskede effekten må lederen stille seg spørsmålet «skal jeg spille løve eller rev?». For å svare på om Eva Joly var en machiavellisk taktiker skal vi se om hun behersker taktikken med å spille løve eller rev i situasjoner som krever det, som forhørsdommer.

7.2 Kritikk teori

Machiavelli sin lære i Fyrsten er blitt kritisert for å predikere at makt helligere middelet, der han hever seg over etikk og moral. Krikken går også på at det er kynisk å tro at man kan bruke alle midler og at suksess er eneste målestokk.

Machiavelli fokuserer for mye på målet og hva man kan gjøre for å oppnå målet. I

den virkelige verden er det ikke slik at alt er en maktkamp, der man kan utnytte alle relasjoner til egen vinning og bekjempe ondt med ondt. Å skulle forsvare handlingene man begår ut ifra et argument om at «alle gjør det», holder ikke, hevder kritikerne (Eikeset, 2022b).

7.3 Drøfting

Vi ønsker nå å se om Eva under årene som forhørsdommer var en taktiker i lys av teorien til Machiavelli. Som leder er det nødvendig å kunne beherske og ty til både løve og rev for å kunne nå sine mål. Machiavelli påpeker at en suksessfull leder er i stand til å handle og være som en rev eller en løve, avhengig av hva situasjonen og forholdene krever (Badaracco, 1997). Vi vil se på i hvilken grad hun er i stand til å handle som en løve eller som en rev og om dette er noe som utvikler seg over tid. Vi vil på nytt benytte oss av hennes egne ord ved sitater fra hennes bøker, samt hennes egne beskrivelser av hennes handlinger. Dette for å kunne fortolke henne ved å gå i dialog med henne og unngå å være *tilskuer*.

I starten som forhørsdommer gjør Eva flere smarte handlinger og vi mener hun handler som en machiavellisk rev. Hun utnytter plassen på kontoret, og betaler for det selv. Hun kjøper egen faks på kreditt, og hun skaffer seg sin egen trådløse telefon og mobiltelefon slik at politiet kan være i kontakt med henne hele tiden. «*Det er avgjørende for å få etablert bedre arbeidsmetoder, og for at medarbeiderne skal kunne ta større risiko*» (Joly, 2001, s. 133). Hun begrunner disse handlingene med at hun måtte ha minst like gode arbeidsforhold som advokatene. Vi tolker dette som at Eva gjennom sine handlinger griper mulighetene ved å taktisk manøvrere nyansene for å oppnå sine mål. Ifølge Machiavelli er reven selvsikker, griper mulighetene for å nå målene sine, er taktisk og manøvrer nyansene for å få rett resultat. Hun virker være bevisst at dette er lurt å gjøre da det var viktig for en forhørsdommer å ha de samme arbeidsforholdene som advokatene.

I starten som forhørsdommer jobbet Eva tett med en tidligere kriminaletterforsker som var flink i prosedyre. «*... Vi benyttet de samme etterforskningsmetodene som han var vant til, med telefonavlytting, husundersøkelser, politiavhør, arrestasjon og om nødvendig varetektsfengsel (...)* Det gjaldt å skape bevissthet om at også økonomiske forbrytelser er alvorlige» (Joly, 2001, s. 135). De taktiske endringene

hun innførte i arbeidsmetoder som ikke var vanlig blant økokrimdommerne, viser at Eva igjen var lur. Etterforskningene blant økokrimdommerne sneget seg ofte av sted, hun Eva forteller om et eksempel der en sak hadde vart i syv år før hun tok over. Hun oppnår med dette også å inspirere politiet. Vi tolker det som at Evas metoder skaper endring, er effektive og fører til rett resultat raskere.

Hun fortsetter å kjempe for å få enda bedre arbeidsforhold, men møter motstand. Hun gir seg ikke, «*men jeg ville ikke gi meg*» (Joly, 2001, s. 156). Da går hun til media og får oppmerksomhet hos selveste justitiarius i Paris, som kommer for å se på forholdene. Det førte til at de fikk nye lokaler med *sofistikert elektronisk overvåkningsutstyr* (Joly, 2001, s 157). Vi tenker at hun bruker media for å manipulere ledelsen til å oppnå det hun selv ønsker, hennes eget mål. Det er viktig å ha gode arbeidsforhold for å kunne utøve makten hun har som forhørsdommer. At hun går til media blir sett på som en uetisk handling av kollegaene og ledelsen. Ifølge Machiavelli er reven en som ved manipulasjon utfordrer tillitten i de sosiale relasjoner (Badaracco, 1997).

Eva sin omgang med mediene viser hennes taktiske egenskaper der hun benytter mediene for å oppnå det hun vil. Midt i etterforskningen av Elf-saken i 1996 gjennomfører hun et intervju i økonomiprogrammet Capital på kanalen M6. Dette gjør hun fordi hun ønsker å fremstå sterkere. Hun fikk positive tilbakemeldinger fra kollegaer som mente hun hadde gjort mer for justisapparatet enn 20 års politisk tautrekning. I tillegg til dette sier Eva: *vi fikk flere midler* (Joly, 2001, s 198). Vi tolker det som at hun her benytter seg av mediemakten for å oppnå eget mål. Hun viser at hun behersker å velge riktig taktikk og fremgangsmåte, og vi ser igjen at hun er som en machiavellisk rev, der hun påvirker og lurer igjennom argumentasjon og spiller teater (Badaracco, 1997). Og som Machiavelli sier, resultatet er det som gjelder, her oppnår hun det hun ønsker.

Den andre kampformen Machiavelli mener en leder bør lære seg er å være løve når situasjonen og forholdene krever det. Eva er under stort tidspress for å for å få satt Tapie under tiltale før han kunne få ny immunitet. Hun beordret telefonavlytting da det var mistanker om at han skulle flykte. Her tar Eva stor risiko mener vi. Det var første gang et parlamentsmedlem og en tidligere statsråd ble behandlet på denne måten. Eva tar fra Tapie immunitet, beordrer telefonavlytting og skriver ut arrestordre, og han blir innbrakt av politiet i

håndjern. Dette førte til stort medieoppstyr, men hun unngikk skandale. Under medieoppstyret viser Eva at hun behersker løvens taktiske egenskaper, hun tar høy risiko, og nøler ikke i avgjørelser for å vinne. Dette er brutale måter å gå frem på og uhørt i det franske elitesystemet. Hun sier selv at politiet stolte på henne. Hun var oppe kl. 05 om morgenen for å være til stede under ransaker og arrestasjoner. Personlig involvering er viktig for henne. Eva oppnår suksess i sin første store sak og får Tapie dømt. Hun er selv til stede under ransakelsen og arrestasjonen, og i selve situasjonen som oppstår med media opptrer hun som løven. Hun angriper på riktige tidspunkt, viser mot og aggressivitet akkurat som en machiavellisk løve.

Etterforskningen av Elf saken førte til et enormt personlig press på Eva, som fører til at hun må få beskyttelse av livvakter i juni 1996. Truslene mot Eva eskalerer etter dette, og det blir bekreftet at det er satt en pris på Eva Joly sitt hode. I april 1997, tar Elf saken en ny vending og mistanker mot André Tarallo, generaldirektøren for Elf-Gabon styrkes. Eva handler på samme måte som tidligere som en machiavellisk løve, og skriver en innstevning på flekken og innkaller han til avhør (Joly, 2003, s. 58). Tidspunktet for stevningen er noe uheldig da André Tarallo skal fly til Gabon neste morgen, sammen med Elfs nye generaldirektør Philippe Jaffré. De skal møte president Omar Bongo. Eva står her foran et valg, fengsling eller tillit: frihet. «*Selv om jeg heller mot en komprissløs holdning, hører jeg på begge parters argumenter*» (Joly, 2003, s.59). Eva velger å roe ned tingene, og bestemmer seg for å la han beholde sin frihet, vi mener hun velger en taktikk som en rev. Hun begrunner beslutningen på følgende måte «*I stedet for å møte en fiendtlig mur av trusler og psykologisk press fra alle kanter, regner jeg med at jeg nå kan slippe å arbeide i en overopphetet atmosfære*» (Joly, 2003, s.59). I etterkant av denne beslutningen sier hun selv at hun tar feil på alle punkter, og at hennes intuisjon som hun setter sin lit til vender seg mot henne. Som et resultat av at Eva velger å la Tarallo beholde sin frihet, blir hun mistenkeliggjort i media for å ha adlydt ordre fra makthaverne. Hennes motstandere har også lekket flere vitneavhør til *Le Monde* avisen. Ulvene angriper henne, og vi tenker det er fordi hun har undervurdert sine motstandere og forsøkt å beherske taktikken til reven når hun burde valgt taktikken til løven.

Eva Joly og hennes team må under etterforskningen av Elf saken være ekstremt forsiktige, de vet at de blir telefonavlyttet, de vet at rekommanderte brev forsvinner i posten, og at kommunikasjonslinjene på alle plan er overvåket. Her viser Eva stor forsiktighet, tålmodighet og kløkt, for å beholde kontrollen. I forberedelsene til husundersøkelsene hos Roland Dumas (Konstitusjonsrådets president), vises dette tydelig: Eva forteller i boken sin *Er det en slik verden vi vil ha?* (2003) om hvordan *de har begrenset spredningen av opplysninger* til kun nødvendige personer, og hvordan de oppbevarer opplysninger om deres neste trekk som er husundersøkelser hos Roland Dumas i *hvelvet natten over*. Her er Eva tålmodig, hun analyserer før hun skal angripe for å nå sine mål. Vi mener her å se at Eva utvikler den taktiske reven i seg og manøvrer nyansene på en enda bedre måte enn tidligere for å nå sine mål.

I neste steg opptrer Eva som løve når hun velger å utføre husundersøkelser hos Roland Dumas ved daggry om morgenen den 27. januar 1998, på tross av at hun mistenker at etterforskningen er avlyttet og muligens lekker. Dette fører til en ukontrollerbar situasjon med massiv mediaoppmerksomhet utenfor hjemmet til Dumas. Da det blir klart for Eva at Dumas ble varslet i forkant, velger hun allikevel å fortsette husundersøkelsene. Når de skal utføre andre del av husundersøkelsene på Dumas sitt kontor må de forflytte seg dit, situasjonen tilspisser seg. Her velger Eva på nytt å fortsette arbeidet selv om hun vet at skaden er skjedd. Dumas setter seg i bilen mellom Eva og hennes dommerkollega Vichnievsky, og de må gjennom en hvirvel av blitz. Fotografiet går sin gang i mediene. «*Det er en felle som nettopp har klappet igjen rundt etterforskningen*» (Joly, 2003, s. 77). Dette bildet får stor symbolbetydning, samtidig blir Eva utsatt i mediene for hets fra Dumas venner og støttespillere. Selv Evas støttespillere vender seg mot henne, der justisministeren også uttrykker seg negativt i media om Evas håndtering av situasjonen. Eva forsøker her å beherske taktikken til løven, men blir lurt i fellen når hun undervurderer sine motstandere. Vi mener at Eva tar høy risiko under denne situasjonen som oppstår med Roland Dumas, hun kjemper for å vinne, men de som bare gjør som løven lykkes ikke.

7.4 Delkonklusjon – Underproblemstilling 3

I denne sirkelvandringen har vårt syn på Eva som en machiavellisk taktiker endret seg. Vårt syn på i hvilken grad hun var løve eller rev, og hvor tydelig dette var for

oss har blitt mer nyansert. I starten på sirkelvandringen var det vanskelig å se om hun tydde til løve eller rev i situasjoner som krevde dette. Vi mener nå å kunne se at Eva i rollen som forhørsdommer opptrer og handler som en machiavellisk rev i flere situasjoner. Vi mener også å se at dette er med på å gi Eva gjennomslagskraft og oppnå suksess i hennes første saker, spesielt tydelig er dette i saken mot Tapie. Videre ser vi at Eva mestrer å ty til både løve og rev underveis, og at hun utvikler seg til å bli en god taktisk rev i flere situasjoner for å oppnå sine mål.

Når Elf-sakens omfang øker og presset på Eva tiltar mener vi å se at hun i avgjørende situasjoner velger feil taktikk. Vår forståelse er at hun velger å ty til løve og tar for stor risiko når hun burde valgt å være rev. Og vi ser også det motsatte ved at hun velger å ty til å være rev når hun burde tatt større risiko og handlet som løve.

8. Avsluttende drøfting - Hva kan forklare Eva Joly sin gjennomslagskraft i kampen mot korrupsjon, som Forhørsdommer ved økokrimseksjonen i Paris?

Ved hjelp av hermeneutisk analyse og gjennom sirkelvandringer har vi blitt bedre kjent med Eva Joly og hennes kamp mot korrupsjon som forhørsdommer i Paris. Vi har også blitt godt kjent med hennes suksess, og hennes drøm om enn mer rettferdig verden. Gjennom arbeidet med denne oppgaven har vi også lært mer om hvilken kraft det var i motstanden hun møtte som Frankrikes mest fryktede korrupsjonsjeger.

I vår første sirkelvandring undersøkte vi i hvilken grad Eva Joly hadde en kongstanke når hun var forhørsdommer i Paris. Eva sin kongstanke utvikler seg over tid, og kommer tydeligere frem for oss da hun blir forhørsdommer. Vi mener at kallet om kjempe mot korrupsjon oppstår først etter at hun ser omfanget av den økonomiske kriminaliteten og hvordan denne håndteres. For henne så blir det tydelig at forhørsdommere som allerede jobber ved økokrimseksjonen bruker lang tid i sine etterforskninger av sakene. Hvordan samfunnet oppfatter økonomisk kriminalitet, og at denne formen for kriminalitet nærmest er legitimert av toppledere for statlige organ og i næringslivet, skaper et sterkt engasjement hos Eva. Denne måten å håndtere økonomisk kriminalitet på kommer i konflikt med

hennes personlige ide om å utøve rettferdighet i folkets navn. Som vi har vist i første sirkelvandring er Evas kongstanke også knyttet til kampen mot økonomisk kriminalitet. Vi mener med dette å ha vist at Eva Joly hadde en klar kongstanke som forhørsdommer. Hennes kongstanke er av personlig og eksistensiell karakter, den er til for fellesskapet beste og den er handlingsorientert. For å realisere kongstanken så kreves det vilje til handling, for å kunne oppnå det resultatet kongstanken står for. For Eva Joly så er kongstanken en sterk drivkraft i hennes lederskap, og vi mener derfor at den gir henne gjennomslagskraft i kampen mot korrupsjon.

I vår andre sirkelvandring har vi sett hvordan dydene klokskap, mot og rettferdighet i ulik grad påvirket Eva i sin rolle som forhørsdommer. Når det gjelder dyden klokskap mener vi å se at Eva gjennom sine handlinger handlet klokt ved å ta i bruk riktige metoder i etterforskningen. Hun tok i bruk sterke virkemidler som førte til arrestasjon av Bernard Tapie og de fikk en rask dom. Denne fengslingen av Tapie var viktig for hennes troverdighet, og skapte en oppmerksomhet rundt kampen mot økonomisk kriminalitet. I sirkelvandringen så vi også at hun med klokskap evner å handle riktig av riktig grunn til sin egen og fellesskapets beste. For å oppnå målene sine overveier Eva sine handlinger på en klok måte, noe som bidrar til at hun klarer å oppnå de målene hun setter seg. De kloke valgene hun tok mener vi medførte at hun fikk større gjennomslagskraft i kampen mot korrupsjon. På samme måte som hennes kongstanke er en sterk drivkraft for henne er den også med på å bestemme målene hun ønsker å oppnå. På denne måten henger dyden klokskap sammen med kongstanken. Hun må være klok og overveie vel hvilke handlinger hun skal utføre for å kunne realisere sin kongstanke.

I forhold til dyden mot mener vi å se at Eva heller mot overmodig. Hun overveier ikke med klokskap hva som vil være å handle på riktig måte, der hun nærmest setter sin egen trygghet i fare. Etter å ha arbeidet med oppgaven og gått gjennom flere sirkelvandringer så ser vi nå dette i et annet lys. Hun mottar drapstrusler og får derfor innvilget livvakter for å beskytte seg. Disse følger henne i seks år, både privat og på jobb. Å stå i denne situasjonen krever at hun må vise mer mot, kanskje også overmot. Denne situasjonen er slik vi ser det, et eksempel på at den gyldne middelvei når det gjelder mot ikke alltid vil være det riktige valget. Hennes

overmot kommer av at hun blir truet på livet og at hun anser kampen for rettferdighet som såpass viktig at hun ikke er villig til å gi etter for press og trusler. Vi tenker at dette henger sammen med drivkraften i hennes kongstanke, der målet hennes blir viktigst. Hennes kamp mot økonomisk kriminalitet blir så viktig for henne at hun velger å ikke gi etter.

I denne sirkelvandringen ser vi at dyden rettferdighet styrer store deler av hennes liv. Vi har vist at Eva behandler like tilfeller likt, og at hun evner å handle riktig i henhold til loven. Vi mener hun handler rett og er rettferdig gjennom de valgene hun tar. Eva er opptatt av rettferdighet i forhold til seg selv, men også i forhold til andre. Hun behersker dyden rettferdighet godt i forhold til hvilke handlinger det gjelder for, og hva slags middelvei rettferdigheten er. Vi har tidligere vist at Eva Jolys kongstanke er knyttet til rettferdighet, og vi tenker at hun har en sterk rettferdighetsans. Gjennom vårt arbeid med denne oppgaven mener vi å se at rettferdighet styrer hennes liv ved å påvirke hennes handlinger og de valg hun tar. Allerede ved vår første sirkelvandring om kongstanken kommer rettferdighet tydelig frem hos Eva som et personlig og eksistensielt kall. Ved å ta kloke valg og beslutninger som baserer seg på dyden rettferdighet mener vi å se at Eva oppnår sine mål som forhørsdommer. Og vi konkluderer med at det styrker hennes gjennomslagskraft i kampen mot korrupsjon.

I Evas første saker som forhørsdommer har vi vist at hun mestrer kunsten å kunne å ty til både løve og rev avhengig av hva de ulike situasjonene krever av henne. Det starter med at hun legger arbeidsforholdene bedre til rette og hun effektiviserer etterforskningsmetodene. Ved å utføre disse taktiske endringene mener vi at Eva handlet som en lur machiavellisk rev. Vi ser dette igjen i måten hun bevisst bruker media til sin fordel for å oppnå egne mål. Hun behersker dette så godt at hun oppnår rett resultat for seg selv.

Under Tapie saken så vi tydelig hvordan hun brukte taktikken til løven. De var under tidspress så Eva valgte å handle raskt og nølte ikke i sine avgjørelser. Eva tyr til den machiavelliske løven og viser mot og aggressivitet for å vinne. Som vi har sett tidligere under drøftingen av dyden mot, så heller Eva mot overmodig. Hun handler med høy selvtillit og på en måte som gir oss et inntrykk av at målet

helliger middelet. Vi tenker at hennes overmot påvirker henne slik at hun i denne situasjonen bruker taktikken til løven.

I løpet av Elf-saken mener vi å se at dyden mot hos Eva virker inn på hennes taktiske handlinger og valgene hun tar i ulike situasjoner. Vi tolker det som at hun velger annerledes enn det hun tidligere ville ha gjort, da hun forsøker ty til den lure revens taktikk. Hun starter denne saken med å handle som en løve der hun angriper aggressivt. Hun tenker deretter at det er taktisk smart å roe ned tingene ved å la Tarallo beholde sin frihet. Vi tenker at hennes valg om å handle som en rev blir gjort på feil grunnlag. Dette fordi vi mener at hun ikke har det motet som vi har sett tidligere, og som hun trenger for å kunne stå i denne kampen av trusler og psykologisk press. Hun sier selv i etterkant at hun tok feil på alle punkter ved denne beslutningen.

I saken mot Dumas, mener vi å kunne se at dyden mot påvirker Evas valg i forhold til hvilken machiavellisk taktikk som vil egne seg best i denne situasjonen. Til tross for mistanker om avlytting og mulige lekkasjer i etterforskningen velger hun løvens taktikk og angriper aggressivt grytidlig om morgenen. Denne situasjonen skaper massiv medieoppmerksom og blir ukontrollerbar, hun velger å fortsette husundersøkelsene selv om hun vet at skaden er skjedd. Hun kjemper som en løve for å vinne, og fortsetter den planlagte taktikken og vi mener at hun tar for høy risiko. Vi tenker at her slår Evas overmot inn, der hun gjentatte ganger under hele denne situasjonen fortsetter å handle som en løve. Machiavelli sier at de som bare gjør som løven lykkes ikke.

Oppsummert så mener vi at Evas kongstanke bidro til hennes kamp som korrupsjonsjeger. Vi ser en klar sammenheng mellom dydene rettferdighet, mot og klokskap og hennes kongstanke. Sammen så mener vi dette er med på å styrke hennes gjennomslagskraft. Når Elf-sakens omfang øker og presset på Eva tiltar mener vi å se at hun i avgjørende situasjoner velger feil taktikk. Vår forståelse er at hun tyr til å være løve og tar for stor risiko når hun burde valgt å være rev. Siden det å være klok henger sammen med alle dydene, så tenker vi at hennes overmot er et signal om at hun ikke handler klokt. Det er mulig at Eva i disse pressede situasjonene ikke klarer å bruke sin klokskap og overveie vel det som bidrar til målet, og at hun derfor velger feil taktikk. Vår konklusjon blir derfor at

overmotet allikevel var nødvendig for å kunne fortsette å stå i kampen mot korrupsjon og var med på å gi henne gjennomslagskraft.

Referanser

- Aasheim, Erik (2012). *Eva Joly. Rød klut, grønne drømmer*. Kagge Forlag AS, Oslo
- Aristoteles (2013). *Den nikomakiske etikk*. Vidarforlaget A/S, Oslo.
- Badaracco, J.L. (1997). *Defining moments. When managers must choose between right and right*. Harvard Business School Press, Boston, Massachusetts.
- Bakken, Ø. Laila. (2003, 12. november) Eva Joly tilfreds med Elf-dom. *nrk.no*.
[Eva Joly tilfreds med Elf-dom – Økonomi \(nrk.no\)](#)
- Bingen, Jon (2022) *Oversetterens forord: Niccolò Machiavellis «Fyrsten»*, (13.oppl.) J.W. Cappelens Forlag AS, Oslo.
- Eriksen, B. Trond (1999). *En svale gjør ingen sommer, Aristoteles' praktiske filosofi*. Bokklubbens Dagens Bøker, Oslo.
- Bjartveit, Steinar. (24. Februar 2019). Machiavelli som lederideal. *Psykologisk.no*
<https://psykologisk.no/2019/02/machiavelli-som-lederideal/>
- Bjartveit, Steinar., Eikeset, Kjetil (2020). Ibsens spørsmål om lederskap. Tjønneland. Eivind (Red.) *Henrik Ibsens Kongs-Emnerne; teater, historie og resepsjon*. (s. 213-233). Vidarforlaget A/S, Oslo.
- Eikeset, Kjetil (2022a). Forelesning: Dag 2 Kongstanken. (21. oktober 2022), Oslo.
- Eikeset, Kjetil (2022b). Forelesning Dag 4 Aristoteles og eller Machiavelli (2. desember 2022), Oslo.
- Fossheim, Hallvard (9. juli 2021) Aristoteles. *snl.no*.
[Aristoteles – Store norske leksikon \(snl.no\)](#)
- Ibsen, Henrik (2011) *Kongs-emnerne* (2. oppl.) Transit AS, Oslo.
- Joly, Eva (2001). *Korrupsjonsjeger* (2. oppl.). H. Ascheoug & Co. (W. Nygaard), Oslo.
- Joly, Eva (2003). *Er det en slik verden vi vil ha?* (4. oppl.). H. Ascheoug & Co. (W. Nygaard), Oslo.
- Joly, Eva (2007). *Jakten fortsetter: En liten bok om livsmot*. H. Ascheoug & Co. (W. Nygaard), Oslo.
- Kittang, Atle (2002). *Ibsens heroisme; frå Brand til Når vi døde vågner*. Gyldendal, Oslo.
- Krogh, Thomas med bidrag av Endresen, R.T, Iversen, I., Reinton, R.E. (2003). *Historie, Forståelse og Fortolkning, De historisk-filosofiske fags fremvekst og arbeidsmåter* (4. utg. 9. oppl.). Gyldendal Akademisk, Oslo.

Korsmo, E. Kristine. (1. november. 2016). Eva Joly: Skoleledere er utrolig viktige mennesker. *Utdanningsforbundet.no*. [Eva Joly: – Skoleledere er utrolig viktige mennesker \(utdanningsforbundet.no\)](https://www.uto.no/nyheter/2016/11/01/eva-joly-skoleledere-er-utrolig-viktige-mennesker)

Levinsen, Niels. (26. mai, 2013). Eva Joly snakker om forbrytere i hvit skjorte og slips. *Advokatbladet*. [Eva Joly: snakker om forbrytere i hvit skjorte og slips \(advokatbladet.no\)](https://www.advokatbladet.no/nyheter/2013/05/26/eva-joly-snakker-om-forbrytere-i-hvit-skjorte-og-slips)

Machiavelli, Niccolò (2022). *Fyrsten* (13. oppl.) J.W. Cappelens Forlag AS, Oslo.

Rachline, K., Vibeke (2012). *Evas valg. Eva Jolys franske kamp*. Spartacus Forlag AS, Oslo.

Sandve, Elisabeth., Andersen, W. Erik. Federici, Hedda. (2022, 30. September).

Eva Joly bistår Alexander Kielland-nettverket med å få kompensasjon.

nrk.no. <https://www.nrk.no/sorlandet/eva-joly-bistar-alexander-kielland-nettverket-med-a-fa-kompensasjon-1.16115561>

<https://wordify.no/machiavellisk>

[Eva Joly – Wikipedia](https://en.wikipedia.org/wiki/Eva_Joly)